

**ÖĞRETMENLERİN SPORA YÖNELİK TUTUMLARININ
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ)**

Abdullah DUMAN

**Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor
Ana Bilim Dalı
Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM
2021
(Her Hakkı Saklıdır)**

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN SPORA YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ (BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ)**

(Examination of Teachers Attitudes Towards Sports in Terms of Various Variables (Bayburt Province
Example))

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdullah DUMAN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM

Bayburt
Ağustos, 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM danışmanlığında, numaralı Abdullah DUMAN tarafından hazırlanan “Öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Bayburt ili örneği)” adlı bu çalışma ../../.. tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Bu tezin Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

...../...../2021

Doç. Dr. Fatih GÜRBÜZ

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Bayburt ili örneği)” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

.. / .. / ..

İmza

Abdullah DUMAN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana yol gösteren, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, tezimin her aşamasında yanımda olan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖKTEM'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Tez sürecimde destekleri ve yardımlarıyla bana destek olan, ricalarımı kırmayan dostlarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen babam Mehmet DUMAN'a, annem Günnur DUMAN'a, kardeşlerim Ayşenur DUMAN, Ahmet Emin DUMAN ve Muhammet DUMAN'a, saygıder büyüklerim Dursun Ali DUMAN, Ramazan PELİT, Bahar DUMAN ve yüksek lisans eğitim sürecimde vefat eden anneannem Dilber PELİT'e canı gönülden teşekkür ederim.

ÖZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖĞRETMENLERİN SPORA YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ)

Abdullah DUMAN

Ağustos 2021, 68 sayfa

İnsan hayatında önemli bir yer tutan ve yaşamın hemen hemen her evresinde karşılaştığımız spor kavramına yönelik, çeşitli araçlar vasıtasıyla birtakım tutumlar sergileyebiliyoruz. Bu evreler içerisinde olan eğitim ve öğretim ortamında sporun görünen yüzü olarak karşımıza öğretmenler çıkmaktadır. Öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının, öğrencilerin spora bakışlarının olumlu ya da olumsuz yönde gelişmesi açısından bir etki ortaya çıkaracağı söylenebilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı; Bayburt ilinde görev yapan öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının yaş, cinsiyet, görev yılı, medeni durum, okul tipi, okulun bulunduğu yer, branş, spor yapma ve aktif spor yapma değişkenlerine göre incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Bayburt ilinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama aracı kişisel bilgi formu ve anket formudur. Çalışmamızda 2021 yılında Bayburt ilinde görev yapan 249 öğretmenin spora yönelik tutumu üzerinde çalışılmıştır. Bu bağlamda spora yönelik tutumu ölçmek için Şentürk (2012) tarafından geliştirilen “spora yönelik tutum ölçeği” kullanılmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26 programında yer alan “bağımsız örneklem t-testi, one-way anova, post-hoc testleri, Pearson korelasyon analizi” sonuçlarına göre raporlandırıldı. Çalışma sonucunda; cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların, yaş değişkenine göre 30 yaş altı katılımcıların, medeni durum değişkenine göre bekar katılımcıların spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Aktif spor yapma ve spor yapma değişkenine göre spor yapan katılımcıların bariz bir şekilde spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Görev yılı, görev yapılan okul türü ve görev yapılan okulun bulunduğu yer değişkenlerine göre çok fazla fark olmamasına rağmen 5 yıl altı çalışan, köyde ve lisede görev yapan katılımcıların spora yönelik tutumların yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Spor, tutum, öğretmen.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
EXAMINATION OF TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS SPORTS IN TERMS OF
VARIOUS VARIABLES (BAYBURT PROVINCE EXAMPLE)

Abdullah DUMAN

September 2021, 68 pages

We may show several attitudes towards the concept of sport by different means, which has an important place in human life and we encounter in almost any stages of life. In the education and training environment, which is in these stages, teachers appear as the visible face of sports. It can be said that teachers' attitudes towards sports could have an impact on positive or negative development of students' views on it. In this context, the aim of this research is to examine the teachers' attitudes towards sports, who are working in the city of Bayburt in terms of age, gender, year of employment, marital status, type and location of school, branch along with doing sports and active sports. The study group of the research consists of teachers working in Bayburt. The data collection tool of the research is personal information form and questionnaire form. In our work, the attitudes of 249 teachers working in Bayburt province in 2021 towards sports were studied. In this framework, "attitude scale towards sports" developed by Şentürk (2012) was utilized in order to assess the attitudes towards the sport. The data acquired within this framework was reported in accordance with the results of independent sample t-test, one-way anova, post-hoc tests, Pearson Correlation Analysis; which involve in IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26 programme. In the results of the study, it is observed that according to the gender variable male participants, according to age variable participants under the age of 30 and according to marital status variable single participants have higher attitudes towards sports. It is clearly observed that according to the variable of doing sports and active sports, the participants have even higher attitudes towards sports. Despite the fact that there seems to be no dramatic difference according to the variables of employment year, type and place of school, it has been observed that participants who have been working for under 5 years, in the villages or in high schools have higher attitudes towards sports.

Keywords: Sport, attitude, teacher.

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş	1
Problem Durumu	5
Problem cümlesi.....	6
Alt problemler.....	6
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi.....	6
Araştırmanın Sayıtları	7
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
Kuramsal Çerçeve	8
Spor.....	8
Sporun Amacı.....	8
Kişilik yönünden.....	8
Bireysel yönden.....	9
Toplumsal yönden.....	9
Beden eğitimi ve sporun kişilik yönünden kazandırdığı davranış değişiklikleri. .	10
Sporun Önemi	10
Kişisel yönden sporun önemi.....	11
Toplumsal yönden sporun önemi.....	13
Ekonomik yönden sporun önemi.....	14
Çocuk ve gençler için sporun önemi.....	15
Ulusal ve uluslararası ilişkilerde sporun önemi.....	16
Sporun Faydaları	17
Sporun sağlık açısından faydaları.....	17
Sporun psikolojik mental açısından faydaları.....	18
Sporun sosyolojik açısından faydaları.....	18
Tutum	20

Tutumu Oluşturan Öğeler	20
Bilişsel öge.....	21
Duygusal öge.....	21
Davranışsal öge.	22
Tutumların Oluşumu	22
Tutumların Değişimi.....	23
Tutum ve Davranış İlişkisi	24
Spora Karşı Tutum.....	24
Spora Yönelik Tutumların Oluşması ve Değişmesi.....	25
Öğretmen.....	26
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	26
Eğitim-Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor	27
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni.....	28
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları.....	28
Öğretmenin Spora Yönelik Tutuma Etkisi.....	29
Spora Yönelik Tutum İle İlgili Çalışmalar	30
Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar.....	30
Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	33
Yöntem.....	33
Veri Toplama Aracı	33
Kişisel bilgi formu.	33
Spora yönelik tutum ölçeği (SYTÖ).	33
Araştırma Modeli.....	34
Evren ve Örneklem	34
Verilerin Analizi.....	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	35
Bulgular	35
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	46
Tartışma, Sonuç ve Öneriler	46
Kaynakça.....	56
Ekler.....	62
Özgeçmiş.....	68

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Demografik Dağılımları	35
Tablo 2. Öğretmenlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Demografik Dağılımları	35
Tablo 3. Öğretmenlerin Görev Yılı Değişkenine Göre Demografik Dağılımları.....	35
Tablo 4. Öğretmenlerin Görev Yapılan Kurum Değişkenine Göre Demografik Dağılımları ..	36
Tablo 5. Öğretmenlerin Görev Yapılan Yer Değişkenine Göre Demografik Dağılımları	36
Tablo 6. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Demografik Dağılımları.....	36
Tablo 7. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Demografik Dağılımları.....	37
Tablo 8. Medeni Durum – Cinsiyet Çapraz Tablo Sonuçları.....	38
Tablo 9. Yaş- Medeni Durum Çapraz Tablo Sonuçları.....	38
Tablo 10. Yaş- Cinsiyet Çapraz Tablo Sonuçları.....	38
Tablo 11. Araştırmaya Katılan Bireylerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Çarpıklık- Basıklık Normallik Testi.....	39
Tablo 12. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Sonuçları.....	40
Tablo 13. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması Sonuçları.....	40
Tablo 14. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması Sonuçları	41
Tablo 15. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Spor Yapmaya Göre Karşılaştırılması Sonuçları	41
Tablo 16. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yılına Göre Karşılaştırma Sonuçları	42
Tablo 17. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yapılan Yere Göre Karşılaştırma Sonuçları	43
Tablo 18. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yapılan Kuruma Göre Karşılaştırma Sonuçları	44
Tablo 19. Yaş Değişkeni ile Ölçek Alt Boyutları ve Ölçek Toplam Puanı Arasındaki İlişki....	44

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Spor, beden eğitimi çalışmalarını özelleştirerek farklı dallarda somutlaşmış, profesyonel seviyede yapıldığında ruhsal, bedensel, estetik ve teknik özellikleri şart kılan yarışmaya dayalı ve katı nizamlarla çevrili bir etkinliktir. Sporun en önemli gayesi; başarılı olmak ve yarışmaktır (Aracı, 1999; Gökdağ, 2018, s. 5). Spor, belirli hareketlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir olgudur.

Yaşamın temel emaresi hareket olmuştur ve yaşam hareket ile betimlenmektedir. İnsan vücudunun eğitiminin önemli bir dilimi hareketle sağlanır. Hareketin temeli sporun temelini oluşturmaktadır. Böylece insanlık tarihinin başlamasıyla spor insanın yaşantısına girmiştir (Akça, 2012, s. 4). Sporun tarihsel açıdan başlangıcı ve gelişim süreci insanların doğayla girdiği mücadeleyle birlikte doğmuş ve gelişimine devam etmiştir. Kişilerin yaşamlarını devam ettirebilme gayesiyle zorlu doğa koşullarıyla mücadelede bulunması yuva edinme, tehlikelere karşı kendini ve çevresini koruma, fizyolojik ihtiyaçlar gibi sebeplerle belli başlı hareketler yaşamın olağan akışında ortaya çıkmış ve zamanın ilerlemesiyle kurallar çerçevesinde amaçsal değişikliklere uğrayarak günümüzdeki spor ifadesinin temelini oluşturmuştur (Karavelioğlu, 2017, s. 8).

Spor tarihinin ilk zamanlarında; sporun sadece bedensel hareketlerden ibaret olduğu düşünülür ve bilinirken (Grossing, 1991, s. 47-54; Demir, 2020, s. 5), o tarihlerde spor ve fiziksel aktivite çeşitli değişiklikler göstererek var olmuştur. Fakat devrin şartlarına göre farklı tanımlamalar ile ifade edilmiştir. Yüzyıllar öncesinde spor yapanların izlendiği sosyal bir olgu olarak görülüyordu (Solmaz, & Aydın, 2012, s. 68-81).

Günümüzde ise sağlık, sosyal, kültürel, iktisadi vb. dallarda ehemmiyet kazandığı görülmekte ve anlaşılmaktadır. Yakın tarihlerde sadece bedensel güç ve performans ile değerlendirilirken artık zihinsel ve psikolojik gelişimde hayati bir yer tutmaya başlamış ve spora farklı bir ehemmiyet kazandırmıştır. Bu neticeyle spor; hareket becerileri dışında duygusal gelişimde, bilişsel gelişimde, sosyal gelişimde, kültürel gelişimde, bedensel gelişimde, ruhsal gelişimde, iletişim maharetlerinde etkileşim ile toplumsallaşma hünelerini düzenlemek, korumak ve geliştirmek gibi birçok görüşe hizmet etmeye başlamıştır (Grossing,

1991, s. 47-54; Demir, 2020, s. 5). Böylelikle günümüzde daha çok büyük bir etkinlik olarak görülmeye başlanmıştır (Yetim, 2000, s. 63-72).

Beden eēitimi ve sporun ana gayesi gençlerin ve çocukların bedensel faaliyetlerinin bazı usul ve yöntemlerle yükselterek, onların hareket potansiyellerinin en zirve seviyeye gelmesini temin edebilmektir. Bununla birlikte çocukların psikolojik, sosyal ve bilişsel maharetlerinin ilerlemesine de destek olmaktır. Beden eēitimi derslerinin başarıya varabilmesi açısından   ana ögenin bulunması gerekmektedir. Bu   unsur program,  ērenci ve  ēretmendir. Beden eēitimi derslerinin daha üretken işlenebilmesi için bu  ēe arasındaki etkileşimin iyi olması gerekmektedir. Beden eēitimi ve sporun kattıkları deēerlendirildiēinde bu unsurların gayelerinin genel olarak şu şekilde ifade edilmesi mümkündür (Tamer ve Pulur, 2001; Oktaş, 2019, s. 11-12).

- Sıhhatli ve genç bir  m r,
- Deneyim ve eēlence,
- Gösteri, estetik ve şekillendirme,
- Üretkenlik ve faaliyet,
- Macera,
- Sosyallık ve birliktelik.

Spor çok uçsuz bucaksız bir mevzudur. Bir tür tedavi şekli olabildiēi gibi, insanların yaşamını heyecanlı kılan, hareketlendiren hayatlarını deēiřtirmeye yardımcı olabilen ve hayatının farklı cephelerini gösterebilen bir araç olarak insan hayatında hayati bir yer almıştır. Bedensel aktivite yapmanın ve katılmanın hem kişiler hem de topluma başta bedensel ve sıhhat olmak üzere sosyal, çevresel, zihinsel ve ekonomik yararlar getirdiēi genel kabul edilmiş bir gerçektir. Dolayısıyla spor gayesi doērultusunda iyi deēerlendirildiēi zaman insan hayat kalitesini ve standardını artıran önemli bir  ēe olacaktır. Nitekim bu mevzuda John O'Sullivan (2014) “sporum çift taraflı bir kılıç gibi” olduēunu vurgulayarak doēru yönde sallandıēı ve doēru düşünce için kullanıldıēında pozitif hükümleri olabileceēini ancak yanlış yönde salladıēı da ve kullanıldıēında ise özellikle çocukların ve sonrasında kişilerin psikolojik sosyolojik ve sıhhatleri ve ilerleyişleri açısından yıkıcı olabileceēini vurgulamıştır (Sullivan, 2014; Temel, 2019, s. 26-27).

Sporun belirlenen amaçlarına varabilmesi için gençler tarafından spora ilgi duyulması, sevilmesi ve ehemmiyetinin bilinmesi çok fazla önem ifade etmektedir. Sporun arzulanan hedeflerine varabilmesi gençlerin spora yönelik tutumları ile fazlasıyla ilgilidir (Başer, 2009, s. 18). Spora yönelik tutumu pozitif olan kişi, istekli ve arzulu bir şekilde spora önem göstermekteyken, aksi durumda kişi spordan kaçmaktadır (Çiçek, 2019, s. 22).

Tutum; kişilerin herhangi bir olaya ya da gerçekliğe karşı göstermiş oldukları tavrıdır. Kişinin kanaat ve görüşüne etki eden değerler bütünüdür (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem, & Hoeksama-Nolen, 1999, s. 265; Demir, 2020, s. 12).

Tutumlar sadece davranışsal bir yatkınlık ya da hissiyat değil, bilişsel, duygusal ve davranışsal bir yönelim göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 103; Demir, 2020, s. 12). Bu sebeple tutumların genetik faktörler vasıtasıyla değil, kişilerin sosyal yaşam içerisinde karşılaştığı durumlara karşı verdiği mantıksal, duygusal tepkiler kişinin tutumunun çevre tarafından hissedilmesini sağlar. Bunun dışında kişinin bu tutumunu davranışa dökmesi de çevre tarafından kişinin tutumunu net olarak anlaşılmasını sağlar.

Bilişsel öge insanın genelde bulunduğu toplumla alakalı olarak edindiği deneyimlerden kaynaklanan sevgi, nefret, özlem, aşk, sinir vb. duygulardan oluşan bilgi birikime dayanır. Tutumla alakalı bilgiler, gerçekliklere veya yanlış bilgilere göre köklü ve sonlu olur (İnceoğlu, 2010, s. 24-25).

Duygusal öge şahısta idrak edilen ifade ya da hâllere yönelik olarak duyguların oluşmasını açıklamaktadır (Karadağ, 2012, s. 32). Tutumun duygusal ögesi şahısların kendilerinde bulunan değer algıları ile yakından alakalıdır. Şahsın bir obje, şahıs, hadise ya da duruma karşı oluşturacağı duygusal refleksler şahısta bulunan değer yargıları ile ilintilidir (Demirhan, & Altay, 2001, s. 10).

Davranışsal öge obje, şahıs ya da hadiseye karşı olarak edinilen duyguların davranışa dönüşmesini belirtmektedir (Karadağ, 2012, s. 31). Başka bir deyiş ile davranışsal öge tutumun nesnesiyle ilgili yönelimi ifade etmektedir (Aras, 2013, s. 26). Davranışsal öge şahsın herhangi bir uyarıcı grubuna karşı davranışsal yönelimini ortaya çıkardığı için şahsın uyarıcıya karşı bulunduğu tutumları ortaya koyduğu davranışlar veya söylediği sözler ile anlaşılabilir (İnceoğlu, 2010, s. 25).

Bireylerin spora yönelik tutum ve eğilimleri ise benimsedikleri yaşam stili, aldıkları eğitim durumu, aile ve arkadaş çevreleri ve hayat görüşü gibi etkenler sonucunda oluşabilir.

Sporun zihinsel, bilişsel, bedensel ve sosyo kültürel yararlarının doğru anlaşılması toplum içerisinde kişilerin olumlu tutumlar göstermesine fayda sağlayacaktır. Spor sadece bireylere fayda sağlamakla kalmayıp ayrıca ülkelere ciddi olanaklar sağlayarak bulunulan ülkeye veya bölgeye; kültürel, sosyal ve iktisadi açıdan faydalar sağlamaktadır (Nicholson, 2011; Polat, 2020, s. 40-41).

Eğitim; öğretmenlerin, ilim, kabiliyet ve farklı değerleri öğrencilere kattıkları sistemli bir formasyon veya şahsın edimlerinde, öz tecrübesi yoluyla ve kasti olarak, istenilen davranış değişikliklerini yapma sürecidir (Güney, 1998, s. 89).

Eğitim vasıtasıyla şahıslarda ilim, tutum ve yetenek açısından görülmesi istenen edimlerde bulunulması amaçlanmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi yalnızca nasihat verme, kitap okuma, konferans düzenleme vb. faaliyetlerle mümkün değildir. Etkileyici bir eğitim, fiziksel alanlar içinde itina ile düşünülüp, hazırlanmış programlar vasıtasıyla yapılmaktadır (Koç, 1991, s. 92).

Eğitim, sporun en mühim boyutlarından bir tanesidir. Spor bu açıdan yere serildiğinde iki yönden bakmak gerekir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor amaçtır ve sporun profesyonel sevide yapılabilmesi için eğitimden faydalanır. Sporcu eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi bu husustadır (Öztürk, 1998, s. 77; Çetin, 2007, s. 13).

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, öğrenciler tarafından sevilen karakterlerdir. Öğrenciler beden eğitimi ve spora duyduğu heyecanı öğretmenine de aksetmektedir. Bu sebeple öğrenciler beden eğitimi ve spor dersinde daha çok hareketlidirler. Bu sebeple beden eğitimi ve spor öğretmenine daha çok yük binmektedir (Aracı, 2006; Kocaer, 2018, s. 11).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni, öğrencilerin ilerleyişlerini sağlayabilmek açısından öğrencileri yönetmekte, emir vermekle birlikte öğrencilerine rehberlik etmekte, öğrencinin vücudunu tanımasını ve sosyalleşebilmesi için çabalamaktadır. Öğretmen, direkt bilgiyi aktaran mahareti sunan konumunda olmayıp, sorunlarla baş etmede yol gösteren, tutarlı bir intizam sağlayan, çağcıl dünyadaki gelişmeleri takip edip öğrencileriyle paylaşabilen, branşına egemen olan, öğretmeni değil, öğreneni önde tutan şahıstır (Demirhan, Çoskun, & Altay, 2002, s. 35-41; Kocaer, 2018, s. 11).

Beden eğitiminin en hayati ve birinci gayesi şahsın vücuduna pozitif bir şekilde yarar sağlamasıdır. Ancak beden eğitiminin bu şekilde sınırlı bir hedefi kapsadığını söylemek doğru

bir anlatım olmayacaktır, çünkü bununla birlikte, gerçekleşen bedensel aktivitenin dallarına göre bedensel açıdan, kullanılmış usullerde pedagojik açıdan yarar sağladığı, bazı yerlerde biyolojik ve organizasyon değişikliklerine göre ise toplumsal açıdan yararı olan bir eğitim yöntemidir (Günsel, 2004; İbrahimli, 2019, s. 7).

Beden Eğitimi ve Spor dersinin gayesi; öğrenci gruplarının varlık süreleri içinde kullanacakları aksiyon ve sıhhatli ömür, ifade ve taktikleriyle beraber kendini idare etme, sosyal ve düşünme maharetlerini de ilerletip daha sonraki öğrenim seviyesine hazır olmalarıdır. Bu gayeye göre, Beden Eğitimi ve Spor dersini alanların aşağıdaki belirtilen özelliklere ulaşmaları beklenmektedir:

- Çoğu bedensel faaliyetlere ve spora ait motor maharetlerde ilerleme sağlar,
- Hareket ifadelerini ve kurallarını, farklı bedensel faaliyetlerde ve sporlarda kullanır,
- Hareket şekil ve taktiklerini, değişik bedensel faaliyetlerde ve sporlarda kullanır,
- Sıhhatli yaşamakla ilgili bedensel faaliyet ve spor ifadeleriyle ilkelerini açıklar,
- Sıhhatli olabilmek, sıhhatini ilerletebilmek gayesiyle bedensel faaliyetlere ve sporlara disiplinli olarak katılır,
- Beden eğitimi ve spora dair kültürel aktarım ve değerlerimizi anlar,
- Beden eğitimi ve spor aracıyla şahsi idare maharetlerini ilerletir,
- Beden eğitimi ve spor aracıyla muhabere maharetleri, iş birliği, dürüst oyun (fair play), toplumsal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini ilerletir (MEB, 2018; Kocaer, 2018, s. 11).

Verilen bu bilgiler doğrultusunda Bayburt ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem Durumu

Spor, insan bedeni ve sıhhati için çok hayati bir yer kaplar. Özellikle gelişme çağında bulunan çocuklar, spor ile gelişimleri sağlıklı olur. Bunun için çocukların spora teşvik edilmesi ve yönlendirilmesi hususunda aileler kadar öğretmenlere de çok büyük görevler düşmektedir.

Çalışmanın çözüm önerisi sunmaya çalıştığı durum ise öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının hangi seviyede olduğudur.

Problem cümlesi.

Öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?

Alt problemler.

1. Yaş değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
2. Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
3. Medeni durum değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
4. Görev süresi değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
5. Görev yapılan okul tipi değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
6. Okulun bulunduğu yer değişkenine göre öğretmenlerin spora yönelik tutumları hangi seviyededir?
7. Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre spora yönelik tutum düzeylerinde farklılık var mıdır?
8. Öğretmenlerin demografik özellikleri ile spora yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Bayburt ilinde ilk ve orta dereceli okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının görev süresi, cinsiyet, medeni durum, yaş, görev yapılan okul türü, okulun bulunduğu yer, branş, spor yapma durumu ve aktif spor yapma durumu değişkenleri açısından incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Spor, toplumun her kesimi için önem arz eden, beden ve zihnen sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde etkili olan bir faktördür. Öğretmenler, öğrencileri tarafından her davranış takip edilen ve toplum içinde örnek alınan önemli figürler arasında yer almaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin spora bakışlarının, spor etkinliklerine katılma konusundaki yönelimlerinin belirlenmesinin gelecek nesillere yol gösterecek ve öğrencilerine rol model olacak öğretmenlerin, bu çalışmanın merkezine alınmasında önemli bir rol oynamıştır.

Çocuklarımızı yetiştiren öğretmenlerimizin spora karşı olan tutumları çocuklarımızın sporla büyümesini teşvik etme ve spora yönlendirme açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırma için seçilen örneklem grubunun, evreni temsil etmede yeterli olduğu varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan formların doğru ve güvenilir şekilde doldurulduğu, araştırma için seçilen örneklem grubunun, evreni temsil etmede yeterli olduğu varsayılmıştır.

Araştırma konusu ile ilgili elde edilen bilgilerin nesnelliği yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında Bayburt ilinde görev yapan öğretmenlerle sınırlandırılmıştır.

Bayburt ilinde görev yapmakta olan tüm öğretmenlere ulaşılması, covid-19 pandemisi nedeniyle derslerin uzaktan eğitim yapmasından dolayı mümkün olmamıştır. Bu yüzden verilerin toplanması dijital anket ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve

Spor

Spor, kişilerin fiziksel ve psikolojik bütünlüğü sağlama ve sıhhatli kalma düşüncesiyle, belirli kuralları olan, diğer bireyler veya takımlarla rekabet ortamı içerisinde, kazanmak gayesiyle, yarışma durumunda karşısında bulunan grup ve rakipleriyle mücadele edebilmek için yapılan hareketler bütünüdür (Kocaer, 2018, s. 8). Kişi tarafından belirli bir düzene bağlı olarak gerçekleştirilen bedensel faaliyet, motor maharetleri, sosyal, ruhsal ve zihinsel özelliklerini ileriye taşıyan ve bu özellikleri belirli kurallar çerçevesinde mücadeleye sokmayı hedefleyen sosyal, pedagojik ve biyolojik bir aktivite alanı olarak da ifade edilmektedir (Orkunoğlu, 1985; Aydoğan, 2019, s. 7). Bunun dışında spor; toplumsal ilişkilerin düzenlenmesine yarar sağlayan sosyal bir olgu olmasının yanı sıra, birlikte yarışma, sağlık, oyun, eğlence gibi birçok faaliyetin gerçekleşmesine yarar sağlayan bir olgudur (Erkal, 1982; Kazan, 2019, s. 4).

Sporun Amacı

“Sporun genel amacının Beden Eğitimi ve Spor” biçiminde görülmesinde fayda vardır. Buna sebep olarak beden eğitimi terimi ve spor terimi, birbiriyle ilişkili kavramlardır (Yetim, 2006, s. 215-217).

Spor, zaferi genişletme ve oyunlarda galip gelme gayesini içerir. Kişilerin mücadele ruhu edinmesini sağlar. Bunun için fiziksel yönden daha hünerli olanların seçilmesi, seçilenlerin devamlı ve yoğun bir eğitimle geliştirilmesi gerekir. Spor, gerçek manada zafer kudretinin yükseltilmesi ve şahsi yönden en zirve yere getirilmesi yolunda uğraşılan yoğun gayrettir (Aracı, 2001, s. 5; Çetin, 2007, s. 12). Sporun farklı yönlerden birçok amacı bulunmaktadır. Bunlar;

Kişilik yönünden.

Zinde hayat ve mutluluk, daha faydalı olabilmek için bedensel olarak bulundurmak zorunluluğunda olduğumuz özellikleri ve huyları elde etmektir. Doğru eğitim verilen şahıs olayları düşünerek yorumlayan kişidir. Bu tanım beden eğitimi ve spor eğitimi almış bireyler içinde geçerlidir. Bilim, düşünce ifadesini halen yalnızca zihinsel bir gerçek değil, bütün vücudu kapsayan bir gerçeklik durumunda kabul ederek incelemektedir. Ruhsal ve zihinsel

tarafı da bu durumla ilişkili olarak ilerleme kat eder. Öğretmen gencin ilerleme kat etmesi esnasında arkadaş ve aile çevresinden edindiği özellikleri ilk başta ve itina ederek analiz etmelidir. Şahsın sıhhatli olması, antrenmanlara ve çalışmalara arzulu olması, antrenman ve çalışmalardan zevk duyabilmesi, pozitif bir eğitim süreci için olmazsa olmazdır. Bu gaye ile kişilik; akıl, karakter ve fiziki yapısının bir bileşimi olarak görülebilmelidir (Yavaş, & İlhan, 1996; Polat, 2020, s. 9-10).

Bireysel yönden.

- Has iffet ve güçlü karakter ortaya koyabilmeyi,
- Sıhhatine dikkat etmeyi, tüm temizlik davranışlarını hayatının bir parçası haline getirebilmeyi,
- Kendine güvenebilmeyi ve sorumluluk alabilme özelliğini ve sorumluluk duygusunu edinmeyi,
- Boş vakitlerini oyun, mücadele ve bunların yerini tutabilecek antrenmanlarla geçirmeyi,
- Çevresine yararlı olmayı,
- Çevrede bulunan canlı cansız bütün yaratılmış ve üretilmişleri sevmeyi ve korumayı,
- Tüm antrenman ve çalışmalarda öz başarısı ile hava atmadığı gibi, diğer şahısların başarılarını da hafife almamayı, aksine iltifat ile karşılamayı,
- Bu tarz faydalı faaliyetler sonucunda gerekli olan bilgi, edim ve maharetlerle mutlu olarak yaşamını devam ettirmektir (Yavaş, & İlhan, 1996; Polat, 2020, s. 10).

Toplumsal yönden.

- Vatanına, ulusuna bağlı olmayı,
- Eline geçtiği fırsatlarda değerli varlıkları duyurmaya gayret göstermeyi,
- Ailesine öncelikle saygı göstermeyi ve değer göstermeyi, aileye karşı sevgi ve iyi niyetliliğin ana şartlarından biri olduğuna inanmayı,

- Aile ortamında, okul ortamında tüm sosyal çevresindekilere aynı karşılığın geleceğini düşünmeden fayda sağlamayı,
- Çoğunluk kararlarına saygılı olmayı,
- Kız ve erkek bağlarında arkadaşlık olgusunu göz önünde bulundurmaktır (Polat, 2020, s. 10-11).

Beden eğitimi ve sporun kişilik yönünden kazandırdığı davranış değişiklikleri.

- Dostluk,
- Arkadaşlık,
- Kurallara Uyma,
- Disiplin,
- Karşılıklı Saygı,
- Çevreye Yarar,
- İlişkilerde Doğruluk,
- Doğruyu Görüş,
- Kendine Güven,
- Dostluk içinde Karşılaşma Yapabilme,
- Sıhhati sağlayabilme ve Temizlik olacaktır.
- Beden Eğitimi ve Sporun karakter açısından elde edindirdiği edim değişiklikleri, gündelik hayatın ortaya çıkardığı koşma, atlama gibi hareketleri yapma, hareketler için kas ve eklem gelişimi ile koordinasyon, İyi duruş alışkanlığı elde ettirme, antrenman bitiminde temizliğe dikkat etme alışkanlıkları olacaktır (Yavaş, & İlhan, 1996; Polat, 2020, s. 11).

Sporun Önemi

Türkiye’de beden eğitimi dersi ilk ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu ders olarak verilmektedir. Bununla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak görev yapan Talim ve

Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından alınan 20 Temmuz 2010 tarihli ve 76 sayılı karara göre 9-12. sınıflarda haftada iki saat olmak üzere beden eğitimi dersinin verilmesi kararlaştırılmıştır (Bozdemir, 2012). Toplumsal gelişmeler boyutunda ortaya çıkan değişiklikler kurumların ve ailelerin çocukluk dönemine ilişik düşüncelerini etkilemektedir. Ayrıca çocukların beklenti, dilek, meyilleri de çocuklarla ilgili yapılan düzenlemeleri şekillendirmektedir. Özellikle ilköğretim kurumlarında kullanılmak amacıyla hazırlanan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı öğrencilere iki temel ögeyi aktarmak amacıyla oluşturulmuştur. Bu iki temel öge şunlardır (MEB, 2018)

- Hareket maharetinin kazandırılması,
- Hareketli ve sıhhatli ömür.

Sporun insanlar üzerinde, toplumsal, kişisel, ekonomik, gençler, milli ve milletlerarası bağlar üzerinde ehemmiyeti vardır. Spor, bireyin sıhhati, karakter oluşumu, moral üretkenliğinin yükseltilmesi vatani duygular açısından güçlü, ortak hissiyat ve eylemleri yüksek bir birey mevcudiyeti ile doğrudan ilgili etkin bir eğitim çalışmasıdır (Aras, 2013, s. 4).

Spor bireylerin ve bireylerin oluşturduğu ortak toplumsal yapının sıhhat ve sevincinin bir gayesidir. Vasıflı insan gücü, sıhhatli olmadan üretken olamaz ve şahsından beklenenleri gerçekleştiremez. Bireylerin, en önemlisi de gençlerin, vücut ve ruh halinin eğitilerek olgunlaştırılması için cazip ve en etkili yol hareket faktörünün teknik, taktik, antrenman düzenini ve kurallarını içine alan beden eğitimi ve spor eğitimidir. Bu bilgileri iki alt başlık içinde derleyebiliriz:

Ruhsal Vasıflar: müsabaka ruhu, dayanışma hissi, antrenman düzeni, korkusuzluk, mücadele kararlılığı ve dayanıklılığı vs.

Fiziksel Vasıflar: Atıklık, elastikiyet, dayanıklılık, hız, hareket, eş güdüm vs. (İnal, 2003). Ayrıca sporun çeşitli yönlerden birtakım önemleri bulunmaktadır. Bunlar;

Kişisel yönden sporun önemi.

- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılımın ruhsal yapı üzerine birçok pozitif etkisi bulunduğu bilinmektedir (Hassmen, Koivula, & Uutela, 2000, s. 17-25; Oktaş, 2019, s. 18). Eğitim sistemi içerisinde beden eğitimi dersleri çocukların sadece fizyolojik ilerlemelerinin değil, aynı zamanda ruhsal ve zihinsel özelliklerinin de ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Beden

eğitimi ve sporun ruhsal açıdan temel yararları şu şekilde sıralanmaktadır gelişmektedir (Açak, 2006; Oktaş, 2019, s. 16-17).

- Kilo kontrol sağlamaya yardımcı olur ve çağın hastalığı olan obezite olma riskini azaltmaya yardımcı olur.

- Düzenli fiziksel aktivite, sağlıklı kemiklerin, kasların ve eklemlerin 29 oluşturulması dahil ve sürdürülmesine yardımcı olmak da dhil olmak üzere birçok yönden sağlığa fayda sağlar; aynı zamanda kiloyu kontrol etmeye ve yağları azaltmaya yardımcı olur ve dünya nüfusunun beşte birini etkileyen hipertansiyon rahatsızlığını önler veya azalmasına neden olur (GAO 2012, s. 28).

- Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılım ile kişinin keşfedilmemiş akıl gücünün ortaya çıkmasına fayda sağlamaktadır.

- Beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde kişi günlük yaşamın beraberinde getirdiği gerginlikten biraz olsun kurtulmaktadır. Böylece beden eğitimi ve spor aktiviteleri sayesinde insanlar ruhsal olarak dinlenmekte ve rahatlamaktadır.

- Kişinin kendine inanç düzeyi ilerlemekte, ruhsal dayanıklılığı artmakta, fevri kararlara karşı pratik çözüm bulma ve çıkış yolları arama mahareti gelişmektedir.

- Beden eğitimi ve spor faaliyetleri karakter ve şahsiyet gelişimine fayda sağlamaktadır. Kişinin özellikle cesaret, girişkenlik ve iş yapabilme hissi gelişmektedir (Açak, 2006; Oktaş, 2019, s. 18).

- Günlük hayatlarını en güzel şekilde geçirebilmeleri için çeviklik, kuvvet, çabukluk, esneklik ve dayanıklılıklarını geliştirir.

- Gelişmiş beden seviyelerinde gelişmiş kas ve kemik yapısı ile muntazam bir beden statiği sağlar.

- Hastalıklara karşı bağışıklılıklarını yükseltir.

- Kültürel zevk, duyarlılığı geliştirir.

- Boş vakitleri kıymetlendirmek adına maharet ve edim kazandırır (Aracı, 1999; Polat, 2020, s. 11-12).

- Sosyal açıdan ele alındığı zaman özellikle uluslararası spor aktiviteleri toplumların birbirine yakınlaşmasına fayda sağlamakta, toplumlar arası muhabere gelişmekte, bu yönü ile spor faaliyetleri sosyal değişim alanında bir katalizör görevi görmektedir.

- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım ile birlikte insanların düşsel yalnızlık hisleri azalmakta, insanlar tekdüze yaşayış tarzından uzaklaşmaktadır. Buna paralel olarak insanların tekdüze yaşayış tarzının beraberinde getirdiği duygusal sorunları azalmaktadır (Küçük, & Koç, 2004, s. 131-141; Oktaş, 2019, s. 18).

- Eğitim sistemi içerisinde ele alındığı zaman beden eğitimi dersleri adilane bir ortamda gerçekleştirildiği için beden eğitimi dersleri sayesinde öğrencilerin toplum içerisindeki adil yaklaşımları benimsemeleri sağlanmaktadır (Nebioğlu, 2006; Oktaş, 2019, s. 18).

- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım insanların ruhsal sağlık seviyeleri üzerinde koruyucu bir hüküme sahiptir (Şahin, Yetim, & Çelik, 2012, s. 373,380; Oktaş, 2019, s. 19).

Toplumsal yönden sporun önemi.

Kişinin toplum içinde ön plana çıkmasında, sosyal ilerleyişinin etkileyici bir şekilde gerçekleşmesinde beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımı mühim bir yer tutmaktadır. Kişinin kazanacağı toplumsal şahsiyet yapısı da yine bu faaliyetlere katılımı ile gerçekleşmektedir. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinin sosyal açıdan yararlarını şu şekilde ifade edebiliriz;

- Kişi katıldığı beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde toplumun aktif bir üyesi olur. Bu çalışmalara katılan kişi yaşayış tarzı ve gelir seviyesinde değişim olmadan topluma katılım sağlar. Örneğin, bulunduğu okulun herhangi bir takımında çalışma gösteren kişi aynı zamanda okul toplumunda aktif bir role sahip olur.

- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım nedeni gelir veya statü olan kişilerinde yaşayış tarzında yukarı yönde gerçekleşen bir hareketlilik görülmektedir. Örneğin, bu aktivitelerde bulunan kişilerin ilerleyen yıllarda hakem ya da antrenör olması.

- Spor yaşamına aktif olarak devam eden kişiler kulüp bazında kazanım sağlarken ilerleyen dönemlerde ise transfer olma fırsatı yakalayarak coğrafi alanda bir aktivite ortaya çıkarır.

- Beden eğitimi faaliyetlerine katılan kişi ilerleyen yıllarda spor alanında gerek sosyal gerek idari konularda statü sahibi olacağı aşamalara gelebilir. Sportif aktiviteleri sayesinde spor çalışmaları yürüten kişi bir alanda yönetici, temsilci ya da federasyonda herhangi bir kademede hayatını kazanabilir.

- Bireyin hem fizyolojik hem de ruhsal yönden ilerleyişini pozitif yönde etkileyen beden eğitimi ve spor faaliyetleri aynı zamanda kişinin irade kazanmasını desteklemektedir. Bütün bunlar dikkate alındığında kişi grup şeklinde yapılan çalışmalarda iş birliği maharetini geliştirerek, bulunduğu topluma üye olma durumunu kazanır ve sosyalleşme sürecini başarı ile gerçekleştirir (Açak, 2006).

- Yârenlik, lider olmak, doğruyu bulmak, seçkin ve güzel olan her şeyi onaylamak, anlayışlı olmak vb. özellikler kazandırır.

- Kendi hareketlerini kontrol edebilme, kurallara ve topluma karşı saygı göstermeyi öğretir.

- Hem sıhhatli hem de pozitif bir hayat için alışkanlıklar oluşturur.

- Düzenli ve seviyeli bir şekilde istirahat etmeyi ve çalışmayı öğretir.

- Her güne veya faaliyete enerjik ve arzulu başlamaya lider olur.

- Toplumsal görev bilinci edinilmesini ve bu bilincin olumlu yönde ilerletilmesini sağlar.

- Grup çalışması yapma, toplum içinde olma ve şahsın toplumun içinde yer edinmesine yardımcı olur (Aracı, 1999; Polat, 2020, s. 12),

- Toplumsal ilişkileri yapılandırma,

- Bireyleri toplumla kazandırma ve uzlaştırma

- Kişiler ve toplumlar arası diyalog platformu oluşturmak (Temel, 2019, s. 33-34).

Ekonomik yönden sporun önemi.

- Şahsın günlük aktivitelerini en etkileyici şekilde değerlendirmesine fayda sağlar.

- Hem üretici hem de oluşturuıcı kişi olabilme özellikleri edinmesine fayda sağlar.
- Mesleki vazife ve sorumluluk edinmesine etkilidir.
- Ekonomide gereken davranış, düşünce, bilgi ve yeteneklerin insanlara aktarımını sağlar.
- Bilgi olarak hayal gücünü olumlu yönde ilerletir, bu alanda ihtisaslaşmayı ve gelişmeyi sağlar.
- İş kuvvetinin artmasına fırsat sağlar (Aracı, 1999; Polat, 2020, s. 12-13).

Çocuk ve gençler için sporun önemi.

- Psikomotor gelişimi sağlar,
- Zihinsel gelişimi sağlar,
- Sosyal gelişimi sağlar,
- Duygusal gelişim sağlar (Çelik, & Şahin, 2013, s. 470-473),
- Şahsı toplumun içine adapte olabilmesini sağlar.
- Şahsın var olan durumunu pozitif yönde ileriye taşır ve eğitmek adına önemli rol almasının yanında düşünce ve zihinsel olarak eğitilmesinde de önemli bir etkiye sahiptir.
- Gençlerin yaratıcılık ve üretkenlik dalında başarılı olabilmeleri adına sosyal ve kültürel gelişmede etkilidir.
- Şahsın toplumda saygın ve etkileyici bir şahıs olmasına fayda sağlar.
- Faydalı alışkanlıkların kazanılmasında hükmü fazladır.
- Hem ruhsal hem de bedensel yönden eğitime faydası vardır.
- Hünelerine uygun şartlar sağlamada yardımcı olur.
- Toplulukların hem eğitimdeki derecelerini hem de kültür seviyelerinin yükseltilmesinde etkilidir.

- Sosyal çevrenin ve sosyal yaşamın en etkili ögesidir.
- Spora küçük yaşlarda başlamak sıhhatli olmanın en mühim şartıdır.
- Spor aktivitelerinde bulunanların eklemeleri daha elastik ve güçlü olur.
- Sporla uğraşan şahısların özgüvenleri daha fazladır.
- Kötü alışkanlıkların terkedilmesinde spor önemli bir araçtır.
- Spor bazı hastalıklarda tedavi olarak kullanılır (Aracı, 1999; Polat, 2020, s. 13-14),
- Beden ve hareket deneyimlerini aktarır,
- Algıda seçiciliği ve hareketin koordinasyonunu teşvik eder,
- Hareket güvenliğini artırır, kazaları önlemeye yardımcı olur,
- Temel motor becerilerin (dayanıklılık, güç, kondisyon, hız, esneklik) gelişmesi için ön şarttır (Philipp, 2017; Orhan, 2019, s. 165).

Ulusal ve uluslararası ilişkilerde sporun önemi.

- Günümüzde spor, milletlerarası alanda kullanılan ortak bir dildir. Devletlerin müşterek yaptıkları spor karşılaşmaları yakın bağlar kurulmasında önemli yer tutmakta, birbirilerine karşı sevgiyi ve saygıyı aşılayarak ateşkes ortamına katkıda bulunmaktadır.
- Diplomaside spor önemli yer tutar.
- Sportif zaferler, dış siyasette devletlerin dünyada olumlu yönde telkin yapmasını sağlamaktadır. Bu nedenle ulusal bir saygınlık ögesi olarak hem dış hem de iç bağlarda iş birliğini ilerletmek adına bütün devletlerin arzuhalde bulunduğu ve çalışmada bulunduğu aktivitelerden biridir.
- Sporun ülke ve milletlerarası turizm alanında gelişmesinde mühim katkıları vardır.
- Spor kültürle birleşik bir bütündür.
- Günümüzde sporu bir ilim olarak da görebiliriz (Aracı, 1999; Polat, 2020, s. 14).

Sporun Faydaları

Spor geniş boyutlu bir mevzudur. Bir tür tedavi olabileceği gibi, şahısların yaşamına heyecan katan, hareket katan hayatlarını farklılaştırmaya olanak sağlayan ve hayatını değişik taraflarını ortaya koyabilen bir araç olarak şahsın hayatında hayati bir yer kaplamıştır. Bedensel faaliyet yapmanın ve faaliyetlere katılmanın hem şahıslara hem de topluma öncelikle bedensel ve sıhhat olmak üzere sosyal, çevresel, zihinsel ve iktisadi yararlar getirdiği genel kabul edilmiş bir gerçektir. Dolayısıyla spor gayesi hedefinde iyi ele alındığı vakit şahsın hayat kalitesini ve standardını yükselten hayati bir öge olacaktır (Temel, 2019, s. 26-27).

Sporun sağlık açısından faydaları.

Modern yaşam dediğimiz yaşam tarzı, insan organizmasını gün geçtikçe zedeliyor. İnsanın çalışma ve yaşam şartları endüstrileşmenin, düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı kapalı, pis ve daraltıcı atmosferinde gün geçtikçe zarar görüyor. Birbirleriyle iç içe geçmiş yapılar, dar ve pis sokaklar, sonuna kadar dolu toplu araçları endüstrileşmenin ve iş yaşamının ortaya döktüğü tekdüze ve yıpratıcı iş intizamı ve zarar verilmiş çevre insan sıhhatini tehlike altına almaktadır (Kılıç, 2006, s. 63-69).

Bireyin bu koşullarda çalışmak ve yaşamını sürdürmek zorunda olması, psikolojik sorunlar ortaya çıkarmakta, iş ve aile ortamında ortaya çıkan anlaşmazlıklar, gizli veya toplum önünde yapılan rekabetler ve hiçbir faydası olmayan gerginliklerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu tür negatiflikler, bireyin sıhhatini negatif doğrultuda etkilemektedir. Bireyler hareketsiz ve monoton bir yaşam sürdürmek zorunda kalabilmektedir. Bireyin hareket etmeden kalması başına gelebileceği en kötü hastalıktır, bunun yanında insan organizması hareketsiz kaldığında kaslar güç kaybeder ve hareket kabiliyetini sınırlar, eklemleri geçerliliklerini kaybeder ve rahatsızlıklara yol açar, kas sinir iş birliği sekteye uğrayarak koordinasyonu etkiler temel maharetleri kaybolur (Kılıç, 2006, s. 63-69).

Sıhhat ve sağlamlık vaat eden sporun, günümüzdeki hayat tatbikî ve gerçekleri ortaya koyulduğunda hizmet ettikleri mevzular şu şekilde aktarılabilir:

- Strese karşı direncin arttırılması,
- İnsanın ideal kilosunu koruması,
- İş yaşamında bir gösterge elde edilmesine fayda sağlaması,
- İnsanın genç kalmasını sağlaması,

- Canlı ve hareketli bir yaşantı,
- Uzun ve sıhhatli bir yaşam.

Sporun amacına uygun ve planlı uygulandığında pozitif sonuçlar veren yukarıdaki eylemler, özellikle son zamanlarda şahısların bedensel faaliyetlere katılım seviyesini arttırmıştır ve arttırmaya devam etmektedir. Son yıllarda spora eğilimin pozitif yönde hareket etmesi, insanların spora ilgilerinin artması, sporu hayatlarının bir parçası haline getirmeleri kişilerin sporu insan vücudunun hem vücut hem ruhsal hem de psikolojik sıhhatine yaptığı pozitif faydalarla birlikte düşünülebilir. Çünkü herkesin ortak kanıda olduğu bir gerçek vardır, o gerçek de şudur: spor, şahıs bedenine bağışıklık, sıhhat ve sağlamlık ortaya çıkarmaktadır (Akça, 2012, s. 8).

Sporun psikolojik mental açısından faydaları.

Spor, bireysel gelişimini her alanda destekleyen bir uğraştır. Özellikle sporun eğitimde olması ve faydalanılması gençlerin gelişimini pozitif şekilde etkilediği için fazlasıyla önemlidir (Özbydar, 1999; Aydoğan, 2019, s. 10).

Spor şahıslara sadece fiziki bir güç durumu elde ettirmez, aynı anda şahısların ruhsal ve psikolojik açıdan daha faydalı ve yararlı bir duruma gelmelerini sağlar. Spor şahısları anksiyeteden uzak tutma özelliğine sahiptir. Spor yapan şahısların daha mukavemetli bir psikolojik durumda olduğunu görmek için psikologların yaptığı çalışmaları analiz etmek yeterli olacaktır. Yaşadığımız zamanlarda gerilim ifadesini fazlalıkla bilmekteyiz. Bu açıdan gerilimle başa çıkmak için en yararlı durum olarak spor yapmak gösterilmektedir (Başer, 1998; Çiçek, 2019, s. 11).

Sporun sosyolojik açısından faydaları.

İnsanların toplumsal yaşama uyumunda spora yönelik aktiviteler çok fazla etkilidir. Spora yönelik aktivitelerin şahsı hem kişisel hem de toplumsal manadaki uyumluluk hususunda ileriye taşıdığı da ortadadır. Bu sebeple sporu şahsın sadece bedensel ve psikolojik uyumlanmasına fayda gösteren bir araç olarak görmek yanlıştır (Akça, 2012, s. 10-11).

İnsan sosyal bir canlı olmasından ve bulunduğu ortamdaki bireylerle iletişim durumunda bulunmasından dolayı ortaya çıkan sportif, sanatsal ve sosyal aktivitelerle katılım sağlayacaktır. Bu durumda spor kişilerin toplumun içine karışma yönelimini pozitif yönde etkileyecek bir mevzu olarak yer almaktadır (Küçük, & Koç, 2004).

Sporun toplumsal ilerlemeye yönelik hükümleri sıralanacak olursa;

- Karakter ilerlemesi yönünden pozitif hükme sahiptir.
- Spora yönelik çalışmalar durumunda şahıslar beraber hareket etmeyi öğrenir.
- Arkadaşlık kavramının ortaya çıkmasına ve ilerlemesine fayda bulunur.
- Birlikte çalışabilme becerisini kazandırır.
- Sosyal sorumluluk kazanmayı öğrenir.
- Lider olma özelliklerini aşılar.
- Katkı sağlayan bir sporcu olmayı, takım arkadaşlarıyla ortak hareket içinde bulunabilmeyi ve iyi bir analizci olabilmeyi sağlar.
- Edimlerinde agresiflik olan şahısları daha faydalı aktivitelere yönlendirebilir.
- En başta kendine ve diğer şahıslara karşı saygılı olmayı, sevmeyi ve güvenle diğer şahısları kabul etme duygularının ilerlemesine fayda sağlar (Tamer, 1998; Polat, 2020, s. 23-24).
- Karakter ve şahsiyet ilerlemesinde çok ciddi bir rol oynar.
- Kişiler arasındaki sosyalleşme sürecini hızlandırır.
- Bireylerin toplumda statü kazanmasını sağlar.
- Farklı topluma mensup kişileri kaynaştırır.
- Spor, şahsın kendi duygularını belli etmesini ve yaratıcılık özelliklerini üst seviyeye çıkartır (İnal, 2003).
- Bedenin şahsın duygularını ifade edebilmesine ve ortaya koyabilmesine fırsat sağlar ve daha önce yapamadığı hareketleri ortaya koymasına koşul, zemin ve olanak hazırlar (Aracı, 1999, Polat, 2020, s. 24).
- Şahsın aktif olmayan ve aktif olarak sporun ortasında olmasını, sosyal iletişim yolu ile tekilliğin ortaya koyduğu negatiflikleri ve tekillik depresyonuna ve bunalımına

girmesini engeller. Bireysel ve sosyal bağlarının artı yönde ilerlemesinde sportif ve fiziki çalışmalar çok fazla önemli yer tutar. Bu sebeple sosyal bağları ilerletir, güçlendirir, çalışma ve olaylar ortaya koymaktadır (Açak, Ilgın, & Erhan, 1997; Polat, 2020, s. 24).

Tutum

Harekete hazır anlamına gelen bu terim Latince'den gelmektedir. Tutum, şahsın bir objeyi pozitif veya negatif düşünmesidir. Toplumsal psikolojinin ana mevzularından biri olan tutumlar ile ilgili ilk çalışmalar tarihte 20. yüzyılın başlarında başlamıştır (Kağıtçıbaşı, & Cemalcılar, 2014; Çiçek, 2019, s. 13).

Tutum kavramı, yaşanmışlık ve tecrübeler sonucunda ortaya çıkan, alakalı olduğu tüm nesne ve durumlara karşı kişinin eylemleri üzerinde yönlendirici ya da hareketli bir tesire sahip olan duygusal ve zihinsel uygulama durumu olarak ifade edilmiştir (Allport, 1967; Öncü, Keskin, & Küçükkılıç, 2016, s. 94).

Tutumlarla ilgili yapılan bütün betimlerin vardığı ortak sonuç, tutumlar bireylerin etrafındaki toplumsal mevzulara göstermiş oldukları tepkilerle anlaşılması mümkün olan bir ön yatkınlık olduğu doğrultusundadır. Tutum ifadesi öncelikle toplumsal tutumları ifade etmektedir. Bu konuda ilgi çeken ikinci durum ise tutumların bir refleks davranışına karşı hazır bulunma durumu olarak gösterilmesidir. Üçüncü durum ise tutumların duygusal, bilgisel ve eylemsel öğelerden oluştuğudur. Dördüncü durum ise tutumların gerçekleşmesi bilgi, kanaat ve hissiyatların sistemli, planlı ve devamlı bir şekilde örgütlenmesidir (İnceoğlu, 2004; Çoban, 2019, s. 11-12).

Tutumu Oluşturan Öğeler

Tutumu oluşturan üç temel unsur vardır. Bunlar: Bilişsel öğe, Duygusal öğe, davranışsal öğe. Tutum yalnızca hissiyat ya da hareket olarak değil, bilişsel öğe, duygusal öğe, davranışsal öğelerin toplamıdır (Kağıtçıbaşı, 2005; Çiçek, 2019, s. 15).

Tutumu ortaya çıkaran unsurlar arasında iç düzen vardır. Bu kurama göre şahısların herhangi bir mevzu ile alakalı bildikleri (zihinsel öğe), ona hangi duygular ile karşılık vereceklerini (pozitif, negatif ya da nötr) ve ona karşın hangi muameleleri göstereceklerini (davranışsal öğe) ortaya koymaktır. Bu yönden düşünüldüğü vakit şahsın herhangi bir olay, obje veya kişiye karşı olarak ortaya koyduğu zihinsel, davranışsal veya duygusal muameleler tutumu ortaya çıkarmaktadır. Tutumu oluşturan unsurlar arasında ahenk olmadığı müddetçe tutumların ortaya çıkması olası değildir. Bu sebeple tutum olgusu tutumu oluşturan unsurların

bir arada toplanması ve aynı anda çalışması sonucu oluşan bir olgu olarak düşünülmektedir (İnceoğlu, 2010, s. 20).

Ancak şahıslar belli başlı tutumlarla ortaya çıkmazlar. Ancak şahıs bir tutum objesini bilerek veya bilmeyerek algılayana, açık veya kapalı bir şekilde karşılık verene kadar tutumların ortaya çıktığı söylenemez. Spora karşı tutumumuzu; daha önceden hayatımızda tecrübe ettiğimiz pozitif veya negatif tecrübeler, bizi etki altına alan ve düşüncelerimizi şekillendiren aile fertleri, öğretmenler, hoşumuza giden, hayran olduğumuz birini etkilemek, çok fazla kişinin olduğu ortama girerek sosyalleşmek veya sadece doğal olarak spora ilgi duymak, sevmek gibi sebepler ortaya koyar (Taştan, 2020, s. 19).

Bilişsel öge.

Bilişsel öge, genel olarak ortada olan olayı anlama sürecidir (Karadağ, 2012, s. 30). Tutumların bilişsel öğeleri tutum mevzuları hakkındaki birikimlere, inanışlara dayanır. Bu bilgiler direkt yaşayış yolu ile edinilebileceği gibi, çevremizdeki başka insanların tecrübelerinden faydalanılarak da edinilebilir. Yazılı kaynaklardan okuyarak ya da çevremizdeki insanlardan veya görüntülü kaynaklardan duyarak da olur. Ancak mevcudiyeti bilinmeyen bir mevzuya karşı tutum oluşmaz (Tavşancıl, 2005; Aydoğan, 2019, s. 13). Ayrıca bir şahsın bir obje ve duruma karşı içinde bulunan düşünceleri, inançları ve endişeleri ortaya koyması ve üst seviyeye çıkardığı değerlendirme sürecini içine alır. Şahıslarda tutumun ortaya çıkabilmesi için her şeyden önce karşı nesne veya obje tarafından bir uyarma durumu ortaya çıkması gerekmektedir çünkü ortada bulunmayan, yaşanmamış bir durum ve unsura karşı bir tepki verilmesi ve buna ek olarak tutum oluşturulması olası değildir (Fishbein, & Ajzen 1975, s. 233-240; Temel, 2019, s. 38).

Duygusal öge.

Tutumun devamlı olmasını sağlayan ve tutuma yönlendiren ögesi duygusal ögesidir (Tavşancıl, 2005; Çiçek, 2019, s. 16). Tutumların duygusal ögesi, bireyin tutuma mevzu olan hadise veya objelere karşı coşkusunu içinde barındırmaktadır. Tutuma devamlılık kazandıran, tutumun itici veya biçimlendirici olan yanı duyusal ögesidir (Erdoğan, 1999; Varol, 2017, s. 10-11). Duygusal öge ayrıca; objelere karşı ortaya çıkan duygusal refleksi belirtir, örnek verecek olursak kızmak ve kızmamak. Yapılan çoğu araştırma duygusal bileşenin ehemmiyetine ortaya koyar. Bir şahsın bir unsura ve objeye karşı ileri götürdüğü tutum en basit tabirle şahsın o mevzuyla alakalı inançları araştırmakla gün yüzüne çıkmaz çünkü duygular şahısların bilişsel süreci ile beraber çalışır ve ortaya çıkarılması zordur (Agarwal, & Malhotra 2005; Temel, 2019, s. 37).

Davranışsal öge.

Davranışsal öge, şahsın herhangi bir uyarıcı grubundaki yaklaşımına yönelik eylem yönelimini gösterir. Bu eylem yönelimi ifadeler ya da diğer eylemlerinden gözlemlenebilir. Bu eylemler bireyin alışkanlıkları, kuralları ve vaziyet nesnesi ile direkt ilişkisi olmayan tutumlarının da etkisindedir (Tavşancıl, 2005; Kazan, 2019, s. 12). Ancak her sergilenen eylem direkt davranışsal öge ile alakalı değildir. Örneğin bir erkek çocuğu basketbola karşı pozitif tutumlar geliştirebilir. Söz konusu erkek çocuğu basketbol oynamayı sıhhate faydalı bir spor olarak düşünebilir (bilişsel öge), basketbol müsabakalarını televizyondan takip etmeyi sevebilir (duyuşsal öge) ve basketbol oynama yöneliminde olabilir (davranışsal öge). Ancak örneğimizde bulunan erkek çocuğu toplumsal durumlar sebebiyle eğitim alanı veya sokak ortamında basketbol oynamayabilir. Diğer bir anlatım ile basketbol oynamaya yönelik davranışsal yönelimi olsa bile gerçek hayatta basketbol oynamayabilir (Aras, 2013, s. 25-26).

Tutumların Oluşumu

Şahısların içlerinde bulunan tutumların ortaya çıkmasında ve ilerlemesinde aile üyelerinin tutumların çok fazla etkisi bulunmaktadır. Çocuklar aile üyelerinin yaptıkları hareket ve edimleri gözlemleyerek aynılarını yapma eğiliminde bulundukları zaman pozitif edimler takdir edilip ödüllendirilirse çocukların pozitif tutum edinmeleri desteklenmiş olunmaktadır. İktisadi, politik ve dini konularda çocukların içlerinde bulunan tutumların büyük oranda aile üyelerinin tutumlarına benzerlik göstermesi tutumların ortaya çıkmasında aile unsurunun önemine örnek teşkil etmektedir (Karadağ, 2012, s. 37).

Tutumların ortaya çıkmasını ve ilerlemesini etkileyen farklı ilkeler Mc Guire, Reich-Adcock ve Lambert tarafından yapılan çalışmalar sonucunda ifade edilmiştir. Yapılan çalışma semptomlarına göre tutumların ortaya çıkması ve ilerlemesini etkileyen ilkeler şu şekilde söylenebilir;

- Kalıtımsal unsurlar,
- Bedensel unsurlar (hastalık, olgunlaşma, zararlı madde alışkanlığı vb.),
- Tutum mevzusundaki direkt tecrübeler,
- Karakter yapısı,
- Sosyal süreçleri,

- Grup üyeliği,
- Sosyal statü özellikleri (Karadağ, 2012, s. 38).

Şahıslar devamlı şahsını ileri taşıma ve yenileme zorunluluğunda olduğundan dolayı ailede gösterilen, öğretilen birçok tutum ve edim zaman ilerledikçe şahıs tarafından ortaya konulmaktadır. Ancak yeterli seviyede öğrenmenin ortaya çıkabilmesi için tutumların ilerlemesine yönelik olarak devamlı, ihtiyatlı ve programlı bir eğitim sürecine ihtiyaç duyulmaktadır (Üresin, 2012; Çiçek, 2019, s. 21).

Tutumların Değişimi

Tutumlar kişiden kişiye farklılık gösteren hayat şartları ile şekillenen bir yapıdır. Genetik yapıdan kaynaklı değil sonradan yaşanan tecrübelerle edinilir. Bir davranış olduğu için öğrenme ile birlikte oluşur ve pekişir. Yaşam şartlarında uzun süreli olduğundan farklılaşması de süre alır. Aile, eş dost, sosyal medyadaki ve sosyal hayattaki arkadaş çevresi ile şekillenir. Kişide oluşan tutum dönüşüme karşı direnç oluşturur (Akpınar, 2006, s. 9).

Geniş bir ifade olan yaklaşımların tüm edimsel unsurlarda kullanımı doğru ve uygun değildir. Örgütlenmiş bir görüş yapısına ilişik olan eylemler yaklaşım oluşturur iken örgütlenmemiş eylemler için yaklaşım kavramının kullanımı doğru ve uygun değildir. Olağan edim ve görüş oluşumlarından tutumu farklı bir yere taşıyan bu özellikler aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

- Tutumlar doğuştan değil sonradan kazanılırlar. Öğrenme sürecinin bir unsuru olan tutumlar genetik yapıdan kaynaklanmazlar. Sosyalleşme ve kültürleşmenin bir sonucu olarak da ortaya çıkabilmektedir.
- Tutumlar genelde kısa süreli değil uzun süreli olarak gözlenebilir. Geçici müddet bir tutum oluşmaz. Oluştuktan sonra devam eder.
- Kişiler ve objeler arasındaki bağları belirlerler.
- Tutumlar kişiler ve objeler arasındaki bağda motive etme ve ilişki mekanizması olarak görülürler.

- Tutumlar birbirinden tamamen farklı birçok karşılaştırılabilir durum ve hususiyetin arasından kişinin kendisi tarafından oluşturulur. Birçok seçenek arasından yapılan bir seçimdir.

- Sosyal tutumlar tam manasıyla kişisel tutumların toplamı değildir. Ancak belirleyicisi olduğu söylenebilir (Batmaz, Tolun & Isen, 1985, s. 260; Gökdağ, 2018, s. 27-28).

Tutum ve Davranış İlişkisi

Tutum ile edim arasında makul bir bağ olduğu ortadadır. Tutumlar vakit ilerledikçe edimlerin oluşmasına ve ilerlemesine zemin oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra ortaya koydukları edimlerin vakit ilerledikçe içte bulundurulmuş tutumların farklılaşmasına ya da şekil değiştirmesine sebep olmaktadır. Diğer bir anlatım ile bazı zamanlar tutumlar edimleri, bazı zamanlarda edimler tutumları farklılaştırmakta ya da sağlamlaştırmaktadır. Bu hâl tutum ve edimlerin devamlı iletişim halinde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ancak edimlerin tutumların şekil değiştirmeleri için öncelikli olarak bazı edimlerin ortaya konması gerekmektedir. Edimlerin belirmesi ise sahip olunan tutumlar ile iç içedir. Bu açıdan tutumlar yalnızca edimlerin başlangıç sürecinde değil, aynı anda edimlerin öncesinde de etkili olmaktadır (İnceoğlu, 2010, s. 25).

Tutum, mevcudiyetini yalnızca bir takım gözle görülebilir ve anlaşılabilir davranışlarla kanıtlayabilir. Rastgele bir tutum nesnesine alakalı duygu, düşünce ya da edim söz konusu olmadığında, kişide o edim ve düşünceye ait vaziyet bilinmeyip gizlide olsa, çevresindeki bireylerce gözlemlenemeyeceğinden tutum olduğu söylenemez. Tutumlar bizzat gözlemlenemez ancak kişinin davranışlarını dikkate alınarak kişinin tutumlarına ilişkin varsayımlar ortaya çıkabilir. Fakat gözlemlenememelerine karşın bireyin tutumlarını, tutkunluklarını, garezlerini yani kişinin bütün edimlerine oldukça tesir etmektedir (Çetin, 2003; Aydoğan, 2019, s. 14).

Spora Karşı Tutum

Sporun önceden belirlenen amaçlarına varabilmesi için spor yapan veya yapmayan öğrenciler tarafından spora ilgi duyulması, sevilmesi ve ehemmiyetinin anlaşılması fazlasıyla önemlidir. Sporun arzulanan hedeflerine varabilmesi gençlerin spora yönelik tutumları ile fazla ve yakından ilişkilidir (Başer, 2009; Çiçek, 2019, s. 22). Gençlerin haiz oldukları bireysel beceriler ve sportif faaliyetler içinde ortaya koydukları aksiyonlar gençlerin spora karşı yaklaşımlarını belirlemektedir. Örnek verecek olursak; daha önce judo sporuna özgü hareketi yapmamış olan kişi bu hareketi tekniğe ve taktiğe uygun sistemde ve hedefine uyacak bir

şekilde yapamama durumu olacaktır. Buna ilaveten kişinin söz mevzusu hareketi ortaya koyarken vücudunda hasar oluşma ihtimali de mevcuttur. Bu hâl kişinin diğer sporlara özgü hareketlerinde judo sporunda uygulanacak hareketlerden geri durmasına, judo sporuna özgü hareketleri yaptığı anlarda karşılaştığı negatif durumları anımsamasına ve spora karşı negatif olmayan yaklaşımlar ortaya koymasına sebep olmaktadır. Bu negatif durumlar karşısında kişinin judo sporuna has hareketlerine ve spora karşı negatif tutumlar ortaya koyması olası bir sonuçtur (Aras, 2013).

Spora Yönelik Tutumların Oluşması ve Değişmesi

İnsanlar tutumlara doğuştan yani genetik etmenler sonucunda sahip olarak dünyaya gelmezler, tutumları daha sonradan yaşayarak ve tecrübe ederek öğrenirler. Tutumlar, yaşayışlar sonucunda ilerleme, değişme ve farklılaşma ortaya çıkarır (Kağıtçıbaşı, 1996; Karadağ, 2012, s. 37). Tutumların çoğunun ortaya çıkması şahsın aile üyelerinin tutumlarıyla olgunlaşmış ve oturmuş olmasından kaynaklıdır. Ebeveynler takip edilip onların yaptığı hareketlere benzer hareket, benzer davranışlar ve benzer yaklaşımlar gösterildiğinde, ebeveynler tarafından benzer hareketlerde bulunduğu için takdir edilerek ve ebeveynlerle koordine şekilde davranılarak öğrenilmiştir. Bu sebeple politik, iktisadi ve dini konularda çocuklarla ebeveynlerinin tutumların birbirlerine benzerlikler gösterdiği gözlemlenmiştir (Karadağ, 2012, s. 37).

Tutumların ortaya çıkması hususunda çok farklı vaziyetler olduğu belirtilmiştir. Mc Guire, Reich-Adcock ve Lambert'in bu hususta ortaya koydukları incelemeleri ve çalışmaları analiz ederek ve inceleyerek tutum oluşumundaki faktörleri ve sebepleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Kalıtsal Faktörler,
- Bedensel Koşullar (olgunlaşma, hastalık, Zararlı madde alışkanlığı vb. gibi),
- Tutum Mevzusu ile Direkt Tecrübe Etme,
- Karakter,
- Sosyalleşme Süreci
- Grup Üyeliği,
- Sosyal Statü.

Görüldüğü üzere ilk dört madde direkt kişinin şahsi yapısı ile ilgili özellikleri içermektedir; diğer üç madde ise kişinin sosyal yaşantısında elde ettiği sosyo-psikolojik özellikleri ile alakalıdır (Karadağ, 2012, s. 38).

Tutumlar ilerleme gösterebilen bir durumda olmasıyla beraber, bazı zamanlar tutumların geri plana düşmesi de olasıdır. Hangi tutumların hangi seviyede ilerleyeceği ya da farklılaşacağı şahıstan şahısa ve toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. İfade ve kural öğrenme edimleri ile kıyaslandığı zaman tutumlar çok fazla güçlü bir duruma sahiptir. Şahıslar devamlı kendini ileriye taşıma ve kendini yenileme zorunda olduğu için ailede öğretilen birçok tutum ve edim zaman ilerledikçe şahıs tarafından taklit edilerek veya kopyalanarak ortaya konmaktadır. Fakat yeterli seviyede öğrenmenin oluşabilmesi için tutumların ilerlemesine yönelik disiplinli planlı ve programlı bir eğitim dönemine ihtiyaç duyulmaktadır (Üresin, 2012; Çiçek, 2019, s. 21).

Öğretmen

Öğretmen öğrencinin gözünde öğrenmek için bilgileri doğrudan alabileceği direkt soru sorup eksik öğrenmeleri giderebileceği en önemli kaynaktır. Bilgileri ölçmek için sınav yapan, okulda öğrenciler arasında disiplini sağlayan, orta sınıf ahlakının koruyucusu ve vekildir. Öğretmen toplum gözünde güvenilir kişi, öğrencilerin ebeveynlerinden sonra gelen velisidir, öğrencinin sorunlarında tavsiye isteyeceği, sorunlarını anlatabileceği danışmanı, öğretmen arkadaşlarının gözünde meslektaş ve sosyal hayatın katılımcısıdır. Bunların hepsi bir öğretmene genellikle mesleği ile alakalı olarak verilen görevlerdir (Balcı, 1991; Çelikten, Şanal, & Yeni, 2005, s. 208). Bunun dışında öğretmenin içten, öngörülü ve sabırlı olması öğrenciyi, öğretmeni için pozitif düşünmeye ve öğretmeni daha çok sevip, saygı duymaya yönlendirmekte, tersi durumda öğrenci üzerinde negatif etki ortaya çıkartıp öğrencinin aşırılıklar göstermesine sebep olabilir. (Güçlü, 2000, s. 21-23; Ünal, 2017, s. 933). Her öğretmenin şahsına münhasır bilgi kapasitesi, görüş ve tecrübeye sahip olduğu ve bütün bu özelliklerin öğrenme aşamasında etkili olabileceği, dersin işlenmesini ve öğrencinin öğrenmesini etkileyebileceği düşünülür (Bilgin, & Bahar, 2008, s. 19-38; Ünal, 2017, s. 933).

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Bir beden eğitimi ve spor öğretmenin mesleğine karşı yaklaşımı pozitif ise işini severek yapar, öğrencileri için daha üretken ve faydalı olur. Mesleğini seven bir öğretmen, öğrencileriyle olumlu ve pozitif bir muhabere içinde olur. Derslerinde farklı mühimmatlar kullanır ve farklı yöntemler uygular. Mesleğine yönelik yaklaşımı pozitif olan öğretmen hem çevresinde dikkat çeker hem de öğrencileriyle olumlu muhabere içinde olduğundan sevilen bir

öğretmen olur (Semerci, & Semerci, 2004, s. 137-146; Kocaer, 2018, s. 28). Öğretmen olarak öğretmenlik mesleğini seçmeden önce bu mesleğe olan meyil bilinmeli, öğretmenlik mesleğine uygun olup olmadığına karar vermelidir. Öğretmenlik mesleğinin uygun ve başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi için ön şart öğretmenlik mesleğini sevmektir. Sonuç olarak bu durum öğretmenlik mesleğine yönelik pozitif yaklaşımla açıklanabilir. Şahsın dış etkenlere yönelik yaklaşımının nasıl olduğunu bilirse, o etkenlere yönelik ediminin nasıl olabileceğini tahmin edebiliriz. Bir objeye yönelik pozitif yaklaşım sergileyen şahıs, bu objeye yönelik pozitif bir edim gösterme yaklaşımında olacaktır. Bunun tersine objeye yönelik negatif yaklaşım gösteren kişilerde ise tutum nesnesinden uzaklaşma, istememe, eleştiriye maruz bırakma, hatta ona zarar verme yaklaşımında bulunacaktır (Yanık, & Çamlıyer, 2013, s. 691-705; Kocaer, 2018, s. 28). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik pozitif yönde düşünceye sahip olup mesleklerini sevmeleri meslek yaşamlarını da başarılı kılp pozitif olarak etkilemektedir. Bu sebeple, öğretmen adaylarının eğitimleri, adayların öğretmenliğe yönelik pozitif yaklaşım geliştirmelerini sağlayacak şekilde ayarlamalı ve düzenlenmelidir (Aydın, & Sağlam, 2012, s. 257-294; Kocaer, 2018, s. 28-29).

Eğitim-Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor

Eğitim; öğretmenlerin, ilim, kabiliyet ve farklı değerleri öğrencilere kattıkları sistemli bir formasyon veya şahsın edimlerinde, öz tecrübesi yoluyla ve kasti olarak, istenilen davranış değişikliklerini yapma sürecidir. Daha farklı bir tasvirle eğitim, ulusun genç fertlerinin ulusun sahip olduğu kültüre, yetişkin fertlerce şuurulu, amaçlı ve sistemli biçimde hazır hale getirilmesi sürecidir. Kısaca, öğrenme tecrübelerinin iletilmesidir (Güney, 1998, s. 89; Aras, 2013, s. 6).

Milli eğitimin genel amaçları içinde; “Vücut, beyin, ahlak, ruh ve his bakımlarından dengeli ve sıhhatli şekilde ilerlemiş bir benliğe ve karaktere, özgür ve bilimsel düşünme gücüne, kapsamlı bir hayat düşüncesine sahip, kişilik haklarına saygılı, şahsiyet ve girişime önem gösteren, ulusa karşı sorumluluk duyan; yapıcı ve üretken şahıslar olarak topluma kazandırmak (MEB, 2000; Çetin, 2007, s. 9)” metni de bulunmaktadır.

Eğitim vasıtasıyla şahıslarda ilim, tutum ve yetenek açısından görülmesi istenen edimlerde bulunulması amaçlanmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi yalnızca nasihat verme, konferans düzenleme vb. faaliyetlerle mümkün değildir. Etkileyici bir eğitim, fiziksel alanlar içinde itina ile düşünülüp, hazırlanmış programlar vasıtasıyla yapılmaktadır (Koç, 1991; Çetin, 2007, s. 10). Spor hareket gücü ise spor yapmaktan ve spor yapmaya sahip olmaktan daha fazla bir şeydir. Çok boyutludur, geniş ve sosyal bir gerçektir (Grössing, 1991, s. 49; Çetin, 2007, s. 10).

Beden eğitimi dersine gösterilmesi gereken ehemmiyetin verilmeyişinin iki sebebi; beden eğitiminin şahıs eğitimi içerisindeki asıl görevi, eğitimin yapılabilmesine olan faydaları bir türlü anlaşılamaması ve özellikle son zamanlarda eğitim sistemimizin liselere geçiş ve üniversiteye geçiş sınavlarına göre düzenlenir olmasının getirdiği yanlışıktır (Yaka, 1991; Aras, 2013, s. 8).

Eğitim, sporun en mühim boyutlarından bir tanesidir. Spor bu açıdan yere serildiğinde iki yönden bakmak gerekir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor amaçtır ve sporun profesyonel sevide yapılabilmesi için eğitimden faydalanır. Sporcu eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi bu husustadır. Eğitim için sporda ise spor, eğitimin hedeflerine varması için kullanılan vasıtalarından sadece birisi ama belki de en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkileyicisi ve en öğreticisidir (Öztürk, 1998, s. 77; Çetin, 2007, s. 9).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, öğrenciler tarafından sevilen kişilerdir. Öğrenciler beden eğitimi ve spora duyduğu heyecanı öğretmenine de yansıtmaktadır. Bu nedenle öğrenciler beden eğitimi ve spor dersinde daha çok hareketlidirler. Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmenine özellikle dikkat ve takip hususunda daha çok yük düşmektedir. Öğretmen sınıfın düzenini sağlayıp dikkati derse çekerken hem teorik bilgileri hem de uygulamalı olarak da öğreteceklerini aktarmalıdır (Aracı, 2006; Kocaer, 2018, s. 11). Beden eğitimi ve spor öğretmeni öğrencisi ile iyi iletişim kurarak onu her yönü ile etkileyen kişidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri öğrencilerinin yaşadığı toplum içerisinde kendilerini göstererek, beceri ve yeteneklerini ortaya koymalarına yardımcı olan kişidir. Eğitimini aldığı dersin yapısından dolayı öğrenci ile güzel iletişim kurarak onların sorunlarını doğru bir şekilde çözümlemelerine yardımcı olup, arkadaşça davranan, neşeli ve zevkli ders anlatarak, anlayışlı, güven verici ve hoş görüşlülüğü ile, öğrencilerinin en çok izleyip, severek yakınlık duyduğu öğretmenidir (Gülay, 2006; Kuleli, 2021, s. 16).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Bu programın gayesi; öğrenci gruplarının ömür süreleri içinde kullanacakları hareket ve sıhhatli ömür, ifade ve stratejileriyle beraber kendini idare etme, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirip daha sonraki öğrenim seviyesine hazır olmalarıdır. Bu gayeye göre, Beden Eğitimi ve Spor dersini alanların aşağıdaki belirtilen program çıktılarına ulaşmaları amaçlanmakta ve beklenmektedir:

- Çoğu bedensel faaliyetlere ve spora ait motor maharetlerde ilerleme sağlar.
- Hareket kavramlarını ve ilkelerini, farklı bedensel faaliyetlerde ve sporlarda kullanır.
- Hareket usul ve taktiklerini, farklı bedensel faaliyetlerde ve sporlarda kullanır.
- Sıhhatli yaşamakla ilgili bedensel faaliyet ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar.
- Sıhhatli olabilmek, sıhhatini geliştirebilmek gayesiyle bedensel faaliyetlere ve sporlara disiplinli olarak katılır.
- Beden eğitimi ve spora dair kültürel aktarım ve değerlerimizi kavrar.
- Beden eğitimi ve spor aracılığıyla öz yönetim maharetlerini geliştirir.
- Beden eğitimi ve spor aracılığıyla muhabere maharetleri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir (MEB, 2018; Kocaer, 2018, s. 10-11).

Öğretmenin Spora Yönelik Tutuma Etkisi

Eğitim; öğretmenlerin, ilim, hüner ve çeşitli liyakatleri öğrencilerine aktardıkları sistemli formasyon veya kişinin edimlerinde, şahsi yaşantı ve tecrübeleri yoluyla ve bilerek, istenilen edim değişikliği oluşturma sürecidir. Daha detaylı bir tanımla eğitimi anlatacak olursak, toplum içinde yer alan bireylerin var olan kültüre, belli bir yaşı geçmiş üyelerce kasti, amaçlı ve sistemli biçimde hazırlanması aşaması. Kısaca, öğrenme tecrübelerinin yönlendirilmesidir (Güney, 1998, s. 89; Aras, 2013, s. 6).

Spor eğitiminde ise en önemli görev Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerine düşmektedir. Her öğretmen ilk hedef olarak kendi branşı ile ilgili tutum ve kazanımlara önem vereceği için öğrencilerin spora yönelik tutumlarını yükseltmek Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin görevlerinden biridir. Öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri ile derse girene kadar Okul Öncesi ve Sınıf öğretmenleri spora yönelik tutumlarını artırma konusunda fayda sağlayacak diğer branş öğretmenleridir. Bu açıdan bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin görevleri genel olarak aşağıdaki gibidir:

- Öğreteceği mevzuları şahsı da hakkıyla bilir, yapılacak uygulamaları kısaca anlatır, yaparak ve yaşatarak da gösterir,

- Direktifleri ve öğretim metotlarını olabilecek en doğru ve en mükemmel şekilde uygular.
- Ders süresi içerisinde ve ders dışı zamanlarda her açıdan öğrencilerin inancını, sevgisini ve saygısını kazanır.
- Atatürk İnkılap ve İlkelerinin beden eğitimi ile alakalı mevzuları derslerde eline geçen her fırsatta öğrencilere iletir, özellikle Milli Bayramlar ile yâd ve tören günleri, bu mevzuların anlatılması ve kavratılması için vesile bilinir ve bu günlerde o günlerin önemi ile ilgili çalışmalar yapılır.

Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri dışında diğer öğretmenlerin de spora yönelik tutumun gelişmesi açısından yapması gereken görevleri vardır (MEB, 2006; Aras, 2013, s. 10-13).

Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni ile diğer branş öğretmenleri de çocuğun olgunlaşması süresinde toplumdan kazandığı özellikleri en başta ve ilgi göstererek araştırmalıdır. Çocuğun sıhhatli olması, antrenmanlara arzulu olması ve antrenmanlardan zevk duyabilmesi, pozitif bir eğitim için ihtiyaçtır. Bu gaye ile kişilik; zekâ, karakter ve beden yapısının toplamı olarak düşünülmelidir (Yavaş, & İlhan, 1996; Polat, 2020, s. 8-9).

Spora Yönelik Tutum İle İlgili Çalışmalar

Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Çiçek (2019), 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesinde 365 öğrencinin dahil olduğu ve öğrencilerin spora katılım ve spora yönelik tutumlarını incelemek için yaptığı çalışmada Rogers ve Morris (2003) tarafından geliştirilmiş, Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği Gürbüz ve ark. (2006) tarafından yapılmış “Egzersiz Motivasyon Anketi” ve Şentürk (2012) tarafından geliştirilmiş “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin branşları ile spor tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık belirlenmiş, Öğrencilerin gelir durumları ile spor tutum boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Göktaş (2019), 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Spor Liselerinde öğrenim gören 17.544 öğrencinin dahil olduğu ve öğrencilerin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerini incelemek için yaptığı çalışmada Çalık ve Kurt (2010) tarafından geliştirilmiş “Okul İklimi Ölçeği” ve Şentürk (2015) tarafından geliştirilmiş “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” Kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin Okul İklimi algıları ile Spora Yönelik tutumları arasında anlamlılık belirlenmiş. Sporcu lisansına sahip, milli takım rüyası gören, okul spor takımlarında mücadele eden, Şiddet hadisesi yaşamayan, okul başarısı olumlu, okulun

sahip olduğu spor müessesesi ve gereçlerinden mutlu olan, beden eğitimi öğretmenini görevinde yetkin ve sportif olarak faydalı bulan ve okulunu bırakmayı asla düşünmeyen öğrencilerin okul iklimi algılarının pozitif yönde olduğu belirlenmiştir.

Kazanoğlu (2019), 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Artvin ilinde öğrenim gören 243 erkek, 257 kadın olmak üzere toplam 500 lise öğrencisi üzerinde Lise öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Şentürk (2012) tarafından oluşturulan “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” ile Jerusalem ve Schwarzer tarafından 1981 yılında geliştirilmiş, Türkçeye çevirisi Yeşilay (1996) tarafından yapılmış “Genel Öz Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada tutum ve öz yeterlilik arasında artı yönlü düşük bir bağ olduğu görülmüştür. Sınıf ve bölüm değişkeni ile tutum arasında istatistiksel olarak makul bir farklılık olmadığı; Okul türü, cinsiyet, okul takımı ve lisanslı sporcu değişkeni ile tutum arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Polat (2020), Elâzığ Fırat Üniversitesinde görev yapan 343 kadın akademisyen üzerinde Kadın Akademisyenlerin Spora Yönelik Tutumlarını incelemek için “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada Fırat Üniversitesindeki kadın akademisyenlerin spora yönelik tutumları araştırıldığında evlilik durumu, yaş, unvan ve aktif spor yapma durumlarındaki farklılaşma istatistiki açıdan anlamlı kabul edilmiştir. Gelir durumu değişkeni açısından bakıldığında ise spora ilgi duyma ve sporla yaşama alt boyutunda farklılaşmanın olduğu ancak aktif spor yapma alt boyutunda bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan kadın akademisyenlerin spor yaptıkça spora yönelik tutumlarının da arttığı görülmektedir.

Karavelioğlu (2017), Kütahya ilinde öğrenim gören 520 erkek, 473 kız olmak üzere toplam 993 öğrenci üzerinde Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları ile ders dışı sportif faaliyetlere katılma/katılmama sebepleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Demirhan vd. (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği” ve Akgül vd. (2012) tarafından geliştirilen “Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılma/ Katılmama Nedenleri Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma Sonucunda katılımcıların okul sporlarına katılıp katılmama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında makul bir bağa rastlanmamıştır. Buna ek olarak; katılımcıların okul sporlarına katılıp katılmama durumlarına göre ders dışı sportif faaliyetlere katılma sebepleri arasında istatistiksel yönden fark vardır. Bu iki değişken arasındaki bağ analiz edildiğinde ise beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutum arttıkça okul dışı sportif faaliyetlere katılım sebepleri de artmaktadır. Orta öğretim seviyesindeki öğrencilerin okul sporlarına katılma ve katılmama durumu, beden

eğitimi ve spora y6nelik tutumlarına etki etmezken; okul dışı sportif faaliyetlere katılma nedenlerini etkilemektedir. Okul sporlarına katılan katılımcılar ise sportif faaliyetlere de daha çok katılma y6nelimindedirler. Ayrıca beden eğitimi ve spora y6nelik tutum arttıa ders dışı sportif faaliyetlere katılma sebepleri de artmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine y6nelik tutumun y6ksek olması 6đrencilerin okul takımlarına katılmasında da etkili olduğu g6r6lmektedir.

Yurtdışında Yapılan alışmalar

Subramaniam & Silverman (2007) tarafından yapılan çalışmada ortaokul 6đrencilerinin beden eğitimine y6nelik yaklaşımları mevzu olarak alınmıştır. Araştırmacıların bu çalışmasında 6đrencilerin beden eğitimine karşı yaklaşımları ve sınıf d6zeyine g6re farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan araştırmanın sonucunda, 6đrencilerin beden eğitimine karşı tutumları olumlu y6nde bulunurken, sınıf d6zeyine g6re değerlendirildiğinde ise ters orantılı olarak bulunmuştur. Yani sınıf d6zeyi arttıa tutum değerlerinde d6ř6ř olduğu g6zlenmiştir.

Strand & Scatling (1994) tarafından yapılan çalışmada 6đrencilerin beden eğitimine ilişkin yaklaşımları ve tercihlerini araştırılmıştır. Yapılan çalışmada 6đrencilerin beden eğitimine y6nelik tutumlarına etkili olan fakt6rlerin program içeriği, 6đretmen edimleri, sınıf atmosferi, 6đrencilerin kendi idrakleri ve tesisler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ek olarak 6đrencilere karar verme şansı verilmesi de beden eğitimine y6nelik tutumun belirlenmesinde etkili olduğu y6n6nde sonuca da ulaşılmıştır.

Chung & Phillips (2002) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimine olan yaklaşım ve boş zaman egzersizi arasındaki ilişki başlıklı araştırmada lise 6đrencilerinin cinsiyet ve ulusa g6re, beden eğitimine olan yaklaşımları ve boş zaman egzersizi arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Amerika ve Tayvan'da 6đrenim g6ren lise 6đrencilerinin katıldığı araştırmanın sonucuna g6re; bedensel eğitime y6nelik tutumlarda cinsiyet ve ulus açısından manidar ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonucuna g6re Tayvanlı 6đrenciler Amerikalı 6đrencilerden çok daha pozitif yaklaşımlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Bir diğer fakt6r olan cinsiyet ile ilgilide, erkek 6đrencilerin kız 6đrencilere kıyasla daha fazla boş zaman egzersiz değerlerine sahip oldukları ve ayrıca Amerikalı 6đrencilerin de Tayvanlı 6đrencilerden daha fazla boş zaman değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir (İbrahimli, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak birinci bölümü “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümü ise “Spora Yönelik Tutum Ölçeği oluşturmaktadır.

Kişisel bilgi formu.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve öğretmenlere ilişkin bilgi sahibi olmak düşüncesiyle hazırlanan demografik özellik (Kişisel Bilgi) formu 9 ifadeden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda cevaplanan anketlerin kimin tarafında doldurulduğu bilinmeyip genel bir sonuca ulaşılmak hedeflenmiştir. Anket formunda öğeler içerisinde öğretmenlerin “yaş, cinsiyet, medeni durum, görev yılı, görev yapılan okul tipi, görev yaptığınız okulun bulunduğu yer, branş, spor yapma ve aktif spor yapma” şeklinde değişkenler yer almaktadır.

Spora yönelik tutum ölçeği (SYTÖ).

Şentürk (2012) tarafından oluşturulan “(SYTÖ)” kullanılmıştır. Spora yönelik tutumu ölçmek gayesiyle 25 ifadeden oluşmaktadır. İfadeler, üç alt boyut altında dağılım göstermektedirler. Birinci alt boyutun “spora ilgi duyma”, ikinci alt boyutun “sporla yaşama” ve üçüncü alt boyutun ise “aktif spor yapma” şeklinde alt boyutlara ayrılmıştır. KMO değeri 0.958 olarak bulunmuştur. Analiz sonucunda Barlett testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8712.629$; $p<001$). Toplam madde korelasyonuna yönelik sonuçların 0.50 ile 0.74 arasında değiştiği görülmektedir. Zamana göre puan değişmezliğiyle alakalı olarak SYTÖ’nün güvenilirliği test yöntemiyle ölçülmüş, iki uygulama puanlarının karşılaştırılması sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı ($r=.89$) aynı zamanda testin güvenilirliğini de vermektedir. SYTÖ’nün iki uygulaması için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alfa değerleri sırasıyla, “.83” ve “.87” olarak bulunmuştur. 5 seçenekten oluşan Likert tipi ölçektir. Öğretmenlerin spor alışkanlıklarına ve cevaplandırmalarına göre spora yönelik tutumlarını ölçecek 5 seçenekli bir Likert ölçeğinde puanlandırmalar aşağıdaki gibi kodlanmakta ve anlam kazanmaktadır. Buna göre: “5-Tamamen Katılıyorum” , “4-Katılıyorum”, “3-Kararsızım”, “2-Katılmıyorum” ve “1-Asla katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiş bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 25

ve maksimum puan 125'tir. Puanın yüksekliği, spora yönelik tutumun yüksekliğini, puanın düşükliğü ise, spora yönelik tutumun düşükliğünü ifade etmektedir. Ölçekteki tüm maddeler pozitif puanlanırken, hiçbir maddenin puanlamasında ters puanlama ve çevirme yapılmamıştır.

Araştırma Modeli

Bayburt ilinde görev yapan öğretmenlerin spora yönelik tutumlarını etkileyen sosyo-demografik etmenlerin incelendiği bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada da Bayburt ilinde görev yapan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine bağlı spora yönelik tutum puanlarındaki olası farklılıklar, sosyo-demografik özellikleri ve spora yönelik tutum ölçeği (SYTÖ) alt boyutlarına göre farklılıklar olup olmadığı herhangi bir müdahalede bulunulmadan betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Olarak Bayburt ilinde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemine ise 2020-2021 Eğitim-öğretim yılında Bayburt ilinde görev yapan 249 öğretmen oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayar ortamında IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26.0 paket programında yapılmıştır. Verilerin analizinde verilerin normal dağılım gösterip göstermemesine bakılarak elde edilen bulgulara göre parametrik ve non-parametrik testlerden yararlanılmıştır, çalışmamızda yapılan istatistiksel analizler; t-testi, one-way Anova, Post-Hoc testi ve Korelasyon analizi şeklinde sıralanabilir. Bayburt ilinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında okullarda görev yapan öğretmenler üzerinde toplanan veriler SPSS programına girilmiştir. Toplanan 249 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümü, veri analizinin neticesinde elde edilmiş olan bulguların tablo yoluyla sunulmasını ve yorumlanmasını içermektedir.

Tablo 1. *Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Cinsiyet	N	Yüzde (%)
Kadın	131	52,6
Erkek	118	47,4
Toplam	249	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre 131 (%52,6) kadın, 118 (%47,4) erkek öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2. *Öğretmenlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Medeni Durum	N	Yüzde (%)
Evli	125	50,2
Bekar	124	49,8
Toplam	249	100

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre 125 (%50,2) Evli, 124 (%49,8) Bekar öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3. *Öğretmenlerin Görev Yılı Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Görev Yapılan Yıl	N	Yüzde (%)
5 Yıl Altı	129	51,8
6-10 Yıl	74	29,7
11 Yıl Üstü	46	18,5
Toplam	249	100

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yılı değişkenine göre 129 (%51,8) 5 yıl altı, 74 (%29,7) 6-10 yıl, 46 (%18,5) 11 yıl üstü görev yapan öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4. *Öğretmenlerin Görev Yapılan Kurum Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Görev Yapılan Kurum	N	Yüzde (%)
Anaokulu ve İlkokul	47	18,9
Ortaokul	169	67,9
Lise	33	13,3
Toplam	249	100

Tablo 4 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapılan okul türü değişkenine göre 47 (%18,9) Anaokulu ve İlkokul, 169 (%67,9) Ortaokul, 33 (%13,3) Lise’de görev yapan öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 5. *Öğretmenlerin Görev Yapılan Yer Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Görev Yapılan Yer	N	Yüzde (%)
Köy	49	19,7
İl Merkezi	154	61,8
İlçe Merkezi	46	18,5
Toplam	249	100

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapılan yer değişkenine göre 49 (%19,7) Köy, 154 (%61,8) İl Merkezi, 46 (%18,5) İlçe Merkezinde görev yapan öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 6. *Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Demografik Dağılımları*

Yaş	N	Yüzde (%)
30 Yaş Altı	125	50,2
30 Yaş Üstü	124	49,8
Toplam	249	100

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre 125 (%50,2) 30 yaş altı, 124 (%49,8) 30 yaş üstü öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Demografik Dağılımları

Branş	N	Yüzde (%)
Matematik	25	10
Türkçe	25	10
Sosyal Bilimler	14	5,6
Fen Bilimleri	18	7,2
Sınıf	18	7,2
Din Kültürü	34	13,7
Okul Öncesi	13	5,2
Yabancı Dil	16	6,4
Beden Eğitimi	23	9,2
Müzik	12	4,8
Görsel Sanatlar	9	3,6
Rehberlik	9	3,6
Özel Eğitim	19	7,6
Bilişim	7	2,8
Diğer	7	2,8
Toplam	249	100

Tablo 7 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin branş değişkenine göre 25 (%10) Türkçe, 25 (%10) Matematik, 14 (%5,6) Sosyal Bilimler, 18 (%7,2) Fen Bilimleri, 18 (%7,2) Sınıf, 34 (% 13,7) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 13 (%5,2) Okul Öncesi, 16 (%6,4) Yabancı Dil, 23(%9,2) Beden Eğitimi ve Spor, 12 (%4,8) Müzik, 9 (%3,6) Görsel Sanatlar, 9

(%3,6) Rehberlik, 19 (%7,6) Özel Eğitim, 7 (%2,8) Bilişim ve 7 (%2,8) Diğer branşlarda görev yapan öğretmen yer aldığı görülmektedir.

Tablo 8. *Medeni Durum – Cinsiyet Çapraz Tablo Sonuçları*

	Evli	Bekar	Toplam
Kadın	60	71	131
Erkek	65	53	118
Toplam	125	124	249

Tablo 8’de medeni durum ile cinsiyet arasındaki çapraz tablo sonuçları görülmektedir. Tabloyu incelediğimizde bekar öğretmenlerin büyük bir kısmının kadın öğretmenler olduğu görülmekte. Evli öğretmen sayılarının ise birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 9. *Yaş- Medeni Durum Çapraz Tablo Sonuçları*

	30 Yaş ve Altı	31 Yaş ve Üstü	Toplam
Evli	30	95	125
Bekar	95	29	124
Toplam	125	124	249

Tablo 9’da yaş ile medeni durum arasındaki çapraz tablo sonuçları görülmektedir. Tabloyu incelediğimizde 30 yaş altı öğretmenlerin büyük bir kısmının bekar olduğu görülmektedir. 30 yaş üstü öğretmenlerin ise büyük bir kısmının evli olduğu görülmektedir.

Tablo 10. *Yaş- Cinsiyet Çapraz Tablo Sonuçları*

	30 Yaş Altı	30 Yaş Üstü	Toplam
Erkek	72	59	131
Kadın	53	65	118
Toplam	125	124	249

Tablo 10’da yaş ile cinsiyet arasındaki çapraz tablo sonuçları görülmektedir. Tabloyu incelediğimizde erkek öğretmenlerin çoğunun 30 yaş altı olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise çoğunluğunun 31 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

Tablo 11. *Araştırmaya Katılan Bireylerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Çarpıklık- Basıklık Normallik Testi*

	Spora İlgili Duyma	Sporla Yaşama	Aktif Spor Yapma
Madde Sayısı	12	7	6
N	249	249	249
Ortalama	3,745	3,649	3,245
Standart Sapma	,8179	,8304	,966
Çarpıklık	-,427	-,425	-,139
Basıklık	-,679	-,623	-,861
Minimum	1,69	1,50	1,00
Maksimum	5,00	5,00	5,00

İstatiksel bir çalışmada, birçok testin yapılabilmesi için dağılımın normal veya normale yakın olması gerekmektedir. Çünkü verilerin normal dağılımda olmaması analiz sonuçlarının doğru çıkmasını engeller dolayısıyla da yapılan yorumların yanlış olmasına yol açar. Tabachnick ve Fidell (2013), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiğini kabul etmektedirler. Bu ölçek ifadelerinin çarpıklık ve basıklık değerleri tablo 11’de görüldüğü gibi +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğu için çalışmamızda dağılımın normal dağılım olduğunu söyleyebiliriz. Bundan dolayı çalışmamızda normal dağılımla yapılabilecek olan analiz testleri yapılmıştır.

Tablo 12. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	$\bar{x}$	SS	t	p
Spora İlgi Duyma	Kadın	3,6036	,82123	-2,926	,004
	Erkek	3,9029	,78803		
Sporla Yaşama	Kadın	3,5687	,85407	-1,605	,110
	Erkek	3,7373	,79749		
Aktif Spor Yapma	Kadın	3,0967	,96697	-2,581	,010
	Erkek	3,4096	,94171		

Tablo 12’de ‘bağımsız örnekler t-testi’ sonuçları görülmektedir. Analiz sonucunda cinsiyete göre istatistiksel spora ilgi duyma ve aktif spor yapma boyutlarında erkek öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Cinsiyete göre sporla yaşama alt boyutu açısından anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

Tablo 13. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Spora İlgi Duyma	30 Yaş Altı	125	3,8806	,77704	2,650	,009
	30 Yaş Üzeri	124	3,6092	,83828		
Sporla Yaşama	30 Yaş Altı	125	3,7707	,80813	2,350	,020
	30 Yaş Üzeri	124	3,5255	,83754		
Aktif Spor Yapma	30 Yaş Altı	125	3,4013	,92217	2,594	,010
	30 Yaş Üzeri	124	3,0874	,98692		

Tablo 13’te ‘bağımsız örnekler t-testi’ sonuçları görülmektedir. Analiz sonucunda yaşa göre istatistiksel spora ilgi duyma alt boyutunda 30 yaş altı öğretmenler lehine anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Sporla yaşama alt boyutunda 30 yaş altı öğretmenler lehine ve aktif spor yapma boyutlarında 30 yaş altı öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Tablo 14. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	$\bar{x}$	SS	t	p
Spora İlgi Duyma	Evli	3,6209	,24656	-2,436	,016
	Bekar	3,8710	,77108		
Sporla Yaşama	Evli	3,5160	,82344	-2,558	,011
	Bekar	3,7823	,81903		
Aktif Spor Yapma	Evli	3,0387	,95018	-3,458	,001
	Bekar	3,4530	,94031		

Tablo 14’te ‘bağımsız örnekler t-testi’ sonuçları görülmektedir. Analiz sonucunda medeni duruma göre istatistiksel spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma boyutlarında Bekar öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 15. Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Algı Puanlarının Spor Yapmaya Göre Karşılaştırılması Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Yapma	$\bar{x}$	SS	t	p
Spora İlgi Duyma	Evet	4,0354	,67417	8,609	,000
	Hayır	3,2150	,79421		
Sporla Yaşama	Evet	4,0000	,61379	11,004	,000
	Hayır	3,0057	,79126		
Aktif Spor Yapma	Evet	3,6470	,78071	10,736	,000
	Hayır	2,5095	,89213		

Tablo 15’te ‘bağımsız örnekler t-testi’ sonuçları görülmektedir. Analiz sonucunda spor yapmaya göre istatistiksel spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma boyutlarında

“Spor yapan” öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 16. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yılına Göre Karşılaştırma Sonuçları*

Alt Boyutlar	Görev Yılı	N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
Spora İlgi Duyma	5 Yıl Altı (1)	129	3,8497	,80090	2,772	,065	
	6-10 Yıl (2)	74	3,6954	,83739			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	46	3,5334	,80194			
	Toplam	249	3,7454	,81787			
Sporla Yaşama	5 Yıl Altı (1)	129	3,7623	,83093	2,785	,064	
	6-10 Yıl (2)	74	3,5676	,85204			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	46	3,4601	,75783			
	Toplam	249	3,6486	,83038			
Aktif Spor Yapma	5 Yıl Altı (1)	129	3,3721	,94660	3,874	,022	1>3
	6-10 Yıl (2)	74	3,2275	1,01420			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	46	2,9167	,87612			
	Toplam	249	3,2450	,96593			

Tablo 16’da spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarının Görev Yılı değişkenine göre karşılaştırılmasının tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, aktif spor yapma alt boyutunda katılımcıların görev yılı gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Spora ilgi duyma ve sporla yaşama alt boyutlarında görev yılı gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek için uygulanan post hoc (Scheffe) test sonucuna göre, aktif spor yapma boyutunda “5 yıl ve altı” görev yapan ile “11 yıl ve üzeri” görev yapan katılımcılar arasında “5 yıl ve altı” görev yapan katılımcılar lehine anlamlı bir farklılığa

ulaşılmıştır. Spora ilgi duyma ve sporla yaşama alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 17. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yapılan Yere Göre Karşılaştırma Sonuçları*

Alt Boyut	Görev Yapılan Yer	N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
Spora İlgi Duyma	Köy (1)	49	3,9906	,79316	4,200	,016	1>2
	İl Merkezi (2)	154	3,6334	,78189			
	İlçe Merkezi (3)	46	3,8595	,90281			
	Toplam	249	3,7454	,81787			
Sporla Yaşama	Köy (1)	49	3,8605	,79956	2,349	,098	
	İl Merkezi (2)	154	3,5703	,78724			
	İlçe Merkezi (3)	46	3,6848	,96943			
	Toplam	249	3,6486	,83038			
Aktif Spor Yapma	Köy (1)	49	3,6259	,98574	6,276	,002	1>2
	İl Merkezi (2)	154	3,0920	,92119			
	İlçe Merkezi (3)	46	3,3514	,98522			
	Toplam	249	3,2450	,96593			

Tablo 17’de spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarının Görev Yapılan Yer değişkenine göre karşılaştırılmasının tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, spora ilgi duyma alt boyutunda katılımcıların görev yapılan yer gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Aktif spor yapma alt boyutunda katılımcıların görev yapılan yer gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Sporla yaşama alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek için uygulanan post hoc (Scheffe) test sonucuna göre, spora ilgi duyma alt boyutunda “köyde” görev yapan katılımcılar ile “il merkezinde” görev yapan katılımcılar arasında “köyde” görev yapan katılımcılar lehine farklılığa ulaşılmıştır. Aktif spor yapma alt boyutunda “köyde” görev yapan katılımcılar ile “il merkezinde” görev yapan katılımcılar arasında “köyde” görev yapan katılımcılar lehine farklılığa ulaşılmıştır. Sporla yaşama alt boyutunda görev yapılan yer gruplarına göre anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 18. *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Görev Yapılan Kuruma Göre Karşılaştırma Sonuçları*

Alt Boyutlar	Görev Yapılan Kurum	N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
Spora İlgi Duyma	Anaokulu ve İlkokul (1)	47	3,9574	,63307	2,413	,092	
	Ortaokul (2)	169	3,6723	,86041			
	Lise (3)	33	3,8182	,78842			
	Toplam	249	3,7454	,81787			
Sporla Yaşama	Anaokulu ve İlkokul (1)	47	3,7872	,69826	2,664	,072	
	Ortaokul (2)	169	3,5671	,86034			
	Lise (3)	33	3,8687	,80229			
	Toplam	249	3,6486	,83038			
Aktif Spor Yapma	Anaokulu ve İlkokul (1)	47	3,3996	,81607	3,663	,027	3>2
	Ortaokul (2)	169	3,1381	1,00165			
	Lise (3)	33	3,5808	,89280			
	Toplam	249	3,2450	,96593			

Tablo 18’de, spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarının Görev Yapılan Kurum değişkenine göre karşılaştırılmasının tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, aktif spor yapma alt boyutunda katılımcıların görev yapılan kurum gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek için uygulanan post hoc (Tukey) test sonucuna göre, aktif spor yapma boyutunda “lisede” görev yapan katılımcılar ile “ortaokulda” görev yapan katılımcılar arasında “lisede” görev yapan katılımcılar lehine farklılığa ulaşılmıştır. Spora ilgi duyma ve sporla yaşam alt boyutunda anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 19. *Yaş Değişkeni ile Ölçek Alt Boyutları ve Ölçek Toplam Puanı Arasındaki İlişki*

	Spore İlgi Duyma	Sporla Yaşama	Aktif Spor Yapma	Ölçek Toplam Puanı
r	-,166	-,148	-,163	-,172
Yaş p	,009	,020	,010	,007
N	249	249	249	249

Tablo 19’de yaş değişkeni ile ölçek alt boyutları ve toplam puan arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon analizi görülmektedir. Spora ilgi duyma, sporla yaşama, aktif spor

yapma ve ölçek toplam puanları genelinde Pearson korelasyon analizlerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların yaşları büyüdükçe spora yönelik tutum düzeylerinin düştüğü görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmamıza katılanların demografik özelliklerine bakıldığında; Tablo 1’de gösterilen cinsiyet değişkenine göre 131 (%52,6) Kadın, 118 (%47,4) Erkek öğretmen olduğu görülmektedir. Bu sebeple çalışmaya kadın öğretmenlerimizin daha fazla ilgi gösterdiği görülmektedir. Tablo 2’de gösterilen medeni durum değişkenine göre 125 (%50,2) Evli, 124 (%49,8) Bekar öğretmen olduğu görülmektedir. Medeni durum değişkenine çok yüksek bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak da Bayburt’ta çalışan öğretmenlerin yaş ortalamasının düşük olması olarak gösterilebilir. Tablo 3’te gösterilen görev yılı değişkenine göre 129 (%51,8) 5 yıl altı görev süresi olan, 74 (%29,7) 6-10 yıl görev süresi olan ve 46 (%18,5) 11 yıl üstü görev süresi bulunan öğretmen katılımcı bulunmaktadır. Medeni durum değişkenini destekler nitelikte görev süresi 5 yıl altı olan öğretmen sayısı katılımcıların yarısından fazladır. Tablo 4’te gösterilen görev yapılan kurum değişkenine bakıldığında 47 (%18,9) Anaokulu ve İlkokulda görev yapan öğretmenler, 169 (%67,9) Ortaokulda görev yapan öğretmenler ve 33 (%13,3) Lisede görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Lisede görev yapan öğretmen katılımcı sayısının az olmasının sebebi olarak Bayburt ilinde bulunan Lise sayısının Ortaokul sayısına oranla çok düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Tablo 5’te gösterilen görev yapılan yer değişkenine göre bakıldığında 49 (%19,7) Köyde çalışan öğretmen katılımcı, 154 (%61,8) İl merkezinde çalışan öğretmen katılımcı ve 46 (%18,5) İlçe merkezinde çalışan öğretmen katılımcı olduğu görülmektedir. İl merkezi daha gelişmiş ve kalabalık olduğundan dolayı il merkezinde çalışmamıza katılan öğretmen sayısı oldukça fazladır. Tablo 6’da gösterilen yaş değişkenine göre 125 (%50,2) 30 yaş ve altı, 124 (%49,8) 31 yaş ve üstü öğretmen olduğu görülmektedir. Tablo 7’de gösterilen branş değişkenine göre 25 (%10) Türkçe, 25 (%10) Matematik, 14 (%5,6) Sosyal Bilimler, 18 (%7,2) Fen Bilimleri, 18 (%7,2) Sınıf, 34 (%13,7) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 13 (%5,2) Okul Öncesi, 16 (%6,4) Yabancı Dil, 23 (%9,2) Beden Eğitimi ve Spor, 12 (%4,8) Müzik, 9 (%3,6) Görsel Sanatlar, 9 (%3,6) Rehberlik, 19 (%7,6) Özel Eğitim, 7 (%2,8) Bilişim ve 7 (%2,8) Diğer branşlarda görev yapan öğretmen katılımcı olduğu görülmektedir. Matematik, Türkçe ve Din kültürü branşlarından fazla öğretmen olmasının sebebi olarak okullarda bulunan ders sayılarının yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamızda Şentürk (2012) tarafından oluşturulan “Spora yönelik tutum ölçeği” kullanılmıştır. İfadeler, üç alt boyut altında dağılım göstermektedirler. Birinci alt boyutun

“spora ilgi duyma”, ikinci alt boyutun “sporla yaşama” ve üçüncü alt boyutun ise “aktif spor yapma” şeklinde gruplara ayrılmıştır.

Alt boyutlar incelendiğinde anket formunda en çok sorunun “Spora ilgi duyma” alt boyutunda olduğu görülmektedir. Bu alt boyuttaki sorular genel olarak katılımcının sporun faydalarına, sosyal statüye olan katkısına, sporu takip etmeye ve çevresini spora teşvik etmeye yönelik düşüncelerini öğrenmeye yönelik sorulardır. “Aktif spor yapma” alt boyutunda bulunan sorular katılımcının spor yapma durumu ve profesyonel spor yapmaya karşı ilgisinin olup olmadığı düşüncesini öğrenmeye yönelik sorulardır. “Sporla yaşama” alt boyutunda bulunan sorular katılımcıların günlük hayatta fiziksel aktiviteyi tercih etme durumları, spor yapmak için kişinin vakit ayırması gibi durumlarının öğrenilmesi için sorulmuş sorulardır.

Çalışmamızda Tablo 12’de gösterilen cinsiyet değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçlarına bakıldığında “Spora ilgi duyma” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında erkek katılımcılar lehine anlamlı bir sonuca varılmıştır. Ancak “Sporla yaşama” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Demir (2020) tarafından yapılan “Bireylerin Spora Yönelik Tutumları ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İncelenmesi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Akademik Personeli Üzerine Bir Uygulama” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” alt boyutunda erkekler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Aynı Şekilde “Sporla yaşama” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak “Aktif spor yapma” alt boyutunda çalışmamızın aksine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Güngör ve Çelik (2020) tarafından yapılan “The Effect of Attitude Towards Sport of Sports Science Faculty Students on Mental Well-Being” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Aydoğan (2019) tarafından yapılan “Koruma ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Spora Yönelik Tutumlarının Özgüven ve Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ancak çalışmamızın aksine “Sporla yaşama” alt boyutunda da erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Atalay, Akbulut, Yücel, Göral ve Korkmaz (2015) tarafından yapılan “Analysis of the Attitudes of Student-Atheletes Playing in the Universities Volleyball 2nd League in Turkey towards Sports” adlı çalışmada çalışmamızın aksine kadın katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Namalı (2020) tarafından yapılan “The Relationship between Attitudes towards Digital Gaming and Sports” adlı çalışmada erkek katılımcıların lehine pozitif yönde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Oktaş (2019) tarafından yapılan “Lise Öğrencilerinde Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ile Akademik Öz Yeterlilik İlişkisi” adlı

çalışmada erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çiriş ve Başkonuş (2020) tarafından yapılan “Examining the Attitudes of Classroom Teachers Towards Sports: Example of Kırşehir Province” adlı çalışmada erkek katılımcılar lehine pozitif yönde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Gökdağ (2018) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” alt boyutunda erkekler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ancak çalışmamızın aksine “Sporla yaşama” alt boyutunda da erkek katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve “Aktif spor yapma” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. İbrahimli (2019) tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik tutum düzeyi cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Karavelioğlu (2017) tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutumları ile Ders Dışı Etkinliklere Katılma / Katılmama Nedenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Sporla yaşama” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak “Spora ilgi duyma” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında çalışmamızın tersine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Karahüseyinoğlu (2019) tarafından yapılan “Investigation of the Attitudes of Academicians towards Sports” adlı çalışmada cinsiyeti değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Kaya, Cicioğlu ve Demir (2018) tarafından yapılan “The Attitude of University Students Towards Sports: Attitude and Metaphoricaş Perception” adlı çalışmada cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların erkek katılımcılar karşısında spora yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Türkmen ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan “İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği)” adlı çalışmada genel tabloda erkek katılımcılar lehine kadın katılımcılar karşısında pozitif yönde anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Aslan (2018) tarafından yapılan “Examination of Parental and Special Education Teachers' Attitudes towards Sports Activities of Students with Intellectual Disability” adlı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Koçak (2013) tarafından yapılan “The Relationship Between Attitude Towards Sports And Bodily- Kinesthetic Intelligence in University Students of Sport Science” adlı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Erim, Doğan ve Ceyhun (2019) tarafından yapılan “Karabük İlindeki Yatılı Okulda Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi ve Spora İlişkin Tutumları” adlı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Güllü, Şarvan Cengiz, Öztaşyonar ve Kaplan (2016) tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerin

Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)” adlı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Kabak (2019) tarafından yapılan “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık ve Tutum Düzeyleri” adlı çalışma sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Atalay, Akbulut, Yücel, Göral ve Korkmaz (2015) tarafından yapılan “Analysis of the Attitudes of Student-Atheletes Playing in the Universities Volleyball 2nd League in Turkey towards Sports” adlı çalışmada çalışmamızın aksine kadın katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Singh ve Devi (2013) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre oyun ve spora karşı daha olumlu bir tutum sergiledikleri saptanmıştır (Koçak, 2014). Tel ve Köksalan (2008) tarafından yapılan çalışmada erkek öğretim üyelerinin spor etkinliklerine katılımlarının kadın öğretim üyelerine nazaran daha yüksek oranlarda olduğu tespit etmişlerdir. Pepe, Oflaz Hergül ve Koç (2006) tarafından yapılan bir çalışmada “aktif katılım gerektiren spor yaparım” diyenlerin oranı erkeklerde %63, kadınlarda %30 olduğu tespit edilmiştir. Gürbüz ve Tank (2006) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise erkeklerin kadınlara nazaran daha çok spor yaptıklarını tespit etmişlerdir (Yüksel, 2014). Erkek katılımcıların spora ilgi duyma ve aktif spor yapma alt boyutlarında spora yönelik tutumlarının daha yüksek çıkmasına kadın öğretmenlerin sorumluluklarının (Ev işleri, yemek yapma, çocuk ile ilgilenme vb.) erkek öğretmenlere nazaran fazla olması, Bayburt ilinde erkek bireylere yönelik spor faaliyetlerinin daha fazla olmasının kaynaklık ettiği söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 13’te gösterilen yaş değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçlarına bakıldığında “Spora ilgi duyma”, “Sporla yaşama” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında 30 yaş altı katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Polat (2020) tarafından yapılan “Fırat Üniversitesindeki Kadın Akademisyenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Araştırılması” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma”, “Sporla yaşama” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında 30 yaş altı katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Gökdağ (2018) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)” adlı çalışmada yaş aralığı 40 yaş altı, 41-50 yaş arası ve 50 yaş üstü olarak belirlenmesine rağmen çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” ve “Sporla yaşama” alt boyutlarında 40 yaş altı ve 41-50 aralığındaki katılımcılar lehine 50 yaş üstü katılımcılar karşısında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Aynı çalışmada çalışmamızla paralel olarak “Aktif spor yapma” alt boyutunda 40 yaş altı katılımcılar lehine 50 yaş üstü katılımcılar karşısında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Karahüseyinoğlu (2019)

tarafından yapılan “Investigation of the Attitudes of Academicians towards Sports” adlı çalışmada zihinsel alt boyutunda 26-35 yaş aralığındaki katılımcıların 36-45 yaş aralığında katılımcılar karşısında spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmamızın aksine Çiçek (2019) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Spora Katılım ve Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi “Adana İli Örneği” adlı çalışmada, Kaya, Cicioğlu ve Demir (2018) tarafından yapılan “The Attitude of University Students Towards Sports: Attitude and Metaphoricaş Perception” adlı çalışmada, Koçak (2013) tarafından yapılan “The Relationship Between Attitude Towards Sports And Bodily- Kinesthetic Intelligence in University Students of Sport Science” adlı çalışmada, Demir (2020) tarafından yapılan “Bireylerin Spora Yönelik Tutumları ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İncelenmesi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Akademik Personeli Üzerine Bir Uygulama” adlı çalışmada, Aslan (2018) tarafından yapılan “Examination of Parental and Special Education Teachers' Attitudes towards Sports Activities of Students with Intellectual Disability” adlı çalışmada, Atalay, Akbulut, Yücel, Göral ve Korkmaz (2015) tarafından yapılan “Analysis of the Attitudes of Student-Atheletes Playing in the Universities Volleyball 2nd League in Turkey towards Sports ” adlı çalışmada, Varol (2017) “Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına dair Görüşlerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği) ” adlı çalışmada ve Karavelioğlu (2017) tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutumları ile Ders Dışı Etkinliklere Katılma / Katılmama Nedenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada çalışmamızın aksine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Kabak (2019) tarafından yapılan “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık ve Tutum Düzeyleri” adlı çalışma sonuçlarına göre yaş değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Günümüzde insanların bulundukları ortamı, düşüncelerini, algılarını, değerlendirmelerini etkileyen faktör olarak fiziksel görünüş kavramı ortaya çıkmaktadır (Kolsallayan, 2017). Bu kavram içinde bulunduğumuz zaman diliminde her yaşta insanın özellikle de genç neslin önemle üzerinde durduğu konulardan biri haline gelmiştir (Çepikkurt ve Çoşkun, 2010). Bireylerin spora başlamalarında fiziksel görünüş ve sağlık gibi dış faktörlerin etkisi olduğu da bilinmektedir (Ingledew, Markland, & Medley, 1998). Bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda 30 yaş altı katılımcılar lehine spora ilgi duyma, aktif spor yapma ve sporla yaşama alt boyutlarında anlamlı farklılık çıkmasının sebebi olarak 30 yaş altındaki katılımcıların fiziksel görünüşe önem verme ve sağlıklı bir vücuda sahip olma gibi durumların etkili olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 14’te gösterilen medeni durum değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçlarına bakıldığında “Spora ilgi duyma”, “Sporla yaşama” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında bekar katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Demir (2020) tarafından yapılan “Bireylerin Spora Yönelik Tutumları ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İncelenmesi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Akademik Personeli Üzerine Bir Uygulama” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” Alt boyutunda bekar öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çalışmamızın aksine “Aktif spor yapma” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmamızın negatif yönünde “Sporla yaşama” alt boyutunda evli katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çiçek (2019) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Spora Katılım ve Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi “Adana İli Örneği” adlı çalışmada ve Polat (2020) tarafından yapılan “Fırat Üniversitesindeki Kadın Akademisyenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Araştırılması” adlı çalışmada çalışmamızın aksine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmamızda bekar katılımcılar lehine spora ilgi duyma, aktif spor yapma ve sporla yaşama alt boyutlarında anlamlı farklılık çıkmasının sebebi olarak bekar öğretmenlerin evlilik hayatının getirdiği sorumluluklarının olmaması ve bu durumdan dolayı bireysel olarak kendilerine daha fazla vakit ayırabilmeleri söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 16’da gösterilen görev yılı değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçlarına bakıldığında “Sporla yaşama” ve “Spora ilgi duyma” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak “Aktif spor yapma” alt boyutunda 5 yıl altı görev yapan katılımcılar lehine 11 yıl üstü görev yapan katılımcılar karşısında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Karahüseyinoğlu (2019) tarafından yapılan “Investigation of the Attitudes of Academicians towards Sports” adlı çalışmada zihinsel alt boyutta 10 yıl altı görev yapan katılımcılar ve 21- 30 yıl arası görev yapan katılımcıların 31 yıl üstü görev yapan katılımcılar karşısında spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Gökdağ (2018) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)” adlı çalışmada ise “Spora ilgi duyma” ve “Sporla yaşama” alt boyutlarında 20 yıl altı görev yapan katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. “Aktif spor yapma” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmamızda 5 yıl altı görev yapan katılımcılar ile 11 yıl üstü görev yapan katılımcılar arasında aktif spor yapma alt boyutunda 5 yıl altı görev yapan katılımcılar lehlerine pozitif sonuç çıkmasının sebebi olarak 11 yıl üstü görev yapan öğretmenlerin spor etkinliklerine katılarak aktif olarak spor yapma algılarının daha düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamız incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin branş değişkenine göre 25 (%10) Türkçe, 25 (%10) Matematik, 14 (%5,6) Sosyal Bilimler, 18 (%7,2) Fen Bilimleri, 18 (%7,2) Sınıf, 34 (%13,7) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 13 (%5,2) Okul Öncesi, 16 (%6,4) Yabancı Dil, 23(%9,2) Beden Eğitimi ve Spor, 12 (%4,8) Müzik, 9 (%3,6) Görsel Sanatlar, 9 (%3,6) Rehberlik, 19 (%7,6) Özel Eğitim, 7 (%2,8) Bilişim ve 7 (%2,8) Diğer branşlarda görev yapan öğretmen yer aldığı görülmektedir. Çalışmamızda Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinden daha fazla katılım gösteren branşların olmasının sebebi olarak okul müfredatlarında ders sayısının fazla olduğu derslerden okullarda 1’den fazla öğretmenin bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmamızda Tablo 18’de gösterilen görev yapılan kurum değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçlarına bakıldığında “Aktif spor yapma” alt boyutunda Lisede görev yapan katılımcılar lehine Ortaokulda görev yapan katılımcılara karşı anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. “Spora ilgi duyma” ve “Sporla yaşama” alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Gökdağ (2018) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)” adlı çalışmada ise çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma” ve “Sporla yaşama” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Çalışmamızın aksine “Aktif spor yapma” alt boyutunda da anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Kabak (2019) tarafından yapılan “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık ve Tutum Düzeyleri” adlı çalışma sonuçlarına göre görev yapılan kurum değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Görev yapılan kurum değişkenine göre lisede görev yapan katılımcıların ortaokulda görev yapan katılımcılara göre aktif spor yapma alt boyutunda daha yüksek ortalamalara sahip olmasının sebebi olarak lisede görev yapan öğretmenlerin aktif spor yapma algılarının ortaokulda görev yapan öğretmenlerin algılarından daha yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 17’de gösterilen görev yapılan yer değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçlarına bakıldığında “Aktif spor yapma” ve “Spora ilgi duyma” alt boyutunda köy okulunda çalışan katılımcılar lehine il merkezinde çalışan katılımcılar karşısında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. “Sporla yaşama” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Aktif spor yapma ve spora ilgi duyma alt boyutlarında köyde görev yapan öğretmenlerin il merkezinde görev yapan öğretmenlere göre spora yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu

bağlamda köy okulunda çalışmakta olan öğretmenlerin spora yönelik olarak lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek tutum sergilemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 15’te gösterilen spor yapma değişkenine göre spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçlarına bakıldığında “Spora ilgi duyma”, “Sporla yaşama” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında spor yapma durumuna “Spor yapan” katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Aydoğan (2019) tarafından yapılan “Koruma ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Spora Yönelik Tutumlarının Özgüven ve Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi ” adlı çalışmada ve Gökdağ (2018) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği)” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte “Spora ilgi duyma”, “Sporla yaşama” ve “Aktif spor yapma” alt boyutlarında “Spor yapan” katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Okaş (2019) tarafından yapılan “Lise Öğrencilerinde Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ile Akademik Öz Yeterlilik İlişkisi” adlı çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte spor yapan katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çiçek (2019) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Spora Katılım ve Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi “Adana İli Örneği” adlı çalışmada Spora Yönelik Tutum ölçeğinin genel sonucunda çalışmamızı destekler nitelikte spor yapma durumuna “Spor yapan” katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kaya, Cicioğlu ve Demir (2018) tarafından yapılan “The Attitude of University Students Towards Sports: Attitude and Metaphoricaş Perception” adlı çalışmada Spor yapma değişkenine bakıldığı zaman spor yapan katılımcıların spor yapmayan katılımcılar karşısında daha yüksek tutum seviyesinde olduğu görülmüştür. Varol (2017) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına dair Görüşlerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği)” adlı çalışmada Spora Yönelik Tutum ölçeğinin genel sonucunda çalışmamızı destekler nitelikte spor yapma durumuna “Spor yapan” katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çiriş ve Başkonuş (2020) tarafından yapılan “Examining the Attitudes of Classroom Teachers Towards Sports: Example of Kırşehir Province” adlı çalışmada spor yapan yapan katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kabak (2019) tarafından yapılan “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık ve Tutum Düzeyleri” adlı çalışma sonuçlarına göre spor yapma değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora ilgi duyma alt boyutlarında spor yapan katılımcıların spora yönelik tutum ortalamalarının spor yapmayan katılımcılara göre

daha yüksek olmasının sebebi olarak spor yapan katılımcıların, sporun faydalarını bilmeleri ve bu faydalar yönünde spora yönelik olumlu bir tutum sergilemeleri söylenebilir.

Çalışmamızda Tablo 19’da gösterilen yaş değişkeni ile ölçek alt boyutları ve toplam puan arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon analizi sonucuna göre; spora ilgi duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve ölçek toplam puanları genelinde Pearson korelasyon analizlerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda katılımcıların yaşları ile spora yönelik tutum düzeyleri arasında ters yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, yaş ilerledikçe öğretmenlerin spora yönelik ilgilerinde bir azalma olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak; Bayburt ilinde görev yapan öğretmenlerin spora yönelik tutumları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların, yaş değişkenine göre 30 yaş altı katılımcıların, medeni durum değişkenine göre bekar katılımcıların spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Aktif spor yapma ve spor yapma değişkenine göre spor yapan katılımcıların bariz bir şekilde spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Görev yılı, görev yapılan okul türü ve Görev yapılan okulun bulunduğu yer değişkenlerine göre çok fazla fark olmamasına rağmen 5 yıl altı çalışan, köyde ve lisede görev yapan katılımcıların spora yönelik tutumların yüksek olduğu görülmüştür. Köyde çalışan ve 5 yıl altı çalışan katılımcıların büyük bir bölümünün bekar olduğu ve 30 yaş altında oldukları düşünüldüğünde sonuçların bu şekilde çıkması istatistiki açıdan anlamlı görülmüştür.

Bayburt ilinde bulunan spor tesislerinde kadınlara yönelik aktivitelerin fazla olmaması kadın katılımcıların spora yönelik tutumlarının erkek katılımcılara göre düşük olmasına sebep olduğu düşünülmektedir. 30 yaş üstü ve evli katılımcıların spora yönelik tutumlarının düşük olmasının sebebinin ise katılımcıların aile hayatında olması, çocuklarla ilgilenmesi gibi sebeplerden dolayı kendilerine çok fazla vakit ayıramadıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Göreve yeni başlayan katılımcıların spora yönelik tutumlarının yüksek olmasının nedeni olarak yeni bir düzene başlamaları ve bunun sonucu olarak kendilerine daha fazla zaman ayırma fırsatı bulmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Köyde görev yapan katılımcıların spora yönelik tutumlarının fazla çıkmasının sebebi olarak köyde çalışan katılımcı grubun büyük bir bölümünün bekar ve göreve yeni başlayan katılımcılar olması ve Bayburt il merkezinde yaşama fırsatları olduğu için il merkezinde bulunan imkanlardan istedikleri ölçüde faydalanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kadınların spor aktivitelerine katılımlarını sağlayacak politikaların geliştirilmesi, tesislerin çoğaltılması gerektiği söylenebilir. Evli katılımcıların spora yönelik tutumlarının artması için spor salonları gibi alanlarda çocuklarının güvende olabileceklerini bildikleri kreş vb. alanların arttırılması gerektiği düşünülmektedir. 30 yaş üstü ve uzun süre görev yapan katılımcıların spora yönelik tutumlarının artması için ise daha çok o yaşlara hitap eden yürüyüş, koşu, bisiklet vb. rekreasyon alanlarının hizmete açılması gerektiği söylenebilir.

İleride yapılacak çalışmalar için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Benzer çalışmalar ülkenin farklı illerinde görev yapan öğretmenler üzerinde uygulanabilir.
- Öğretmen sayısının daha fazla olduğu örneklemeler kullanılarak çalışmalar genişletilebilir.
- Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri ile diğer branş öğretmenleri arasında bir karşılaştırma yapılabilir.
- Konu ile ilgili benzer çalışmalar eğitim alanında kullanılan farklı ölçme ve değerlendirme ölçekleri ile tekrarlanabilir.

Kaynakça

- Açak M., Ilgın A. & Erhan S. (1997). *Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı*. Dünya Ambalaj San. Tic. Matbaa Tesisleri, Malatya.
- Açak, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenin el kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Agarwal, J., & Malhotra, N. K. (2005). An integrated model of attitude and affect. *Journal of Business Research*.
- Akça, N. Ş. (2012). *Özel Spor Merkezlerine Üye Olan Bireylerin Spora Yönelme Nedenleri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 334126)
- Akpınar, M. (2006). *Öğrencilerin Fizik Dersine Yönelik Tutumlarının Fizik Dersi Akademik Başarısına Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 215360)
- Allport, G. W. (1967). Attitudes in readings. 1- 14. In M. Fishbein (Ed), *Reading in Attitude Theory and Measurement*. John Wiley and Sons Inc., New York.
- Aracı H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*. Bağırhan Yayın Evi. Ankara.
- Aracı, H. (2001). *Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları, s. 5.
- Aracı, H. (2006). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve tutumlarının İncelenmesi: Kars İli Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 333555)
- Aslan, Ş. (2018). Examination of Parental and Special Education Teachers' Attitudes towards Sports Activities of Students with Intellectual Disability. *Universal Journal of Educational Research*.
- Atalay, A., Akbulut, A. K., Yücel, A. S., Göral, K., & Korkmaz, M. (2015). Analysis of the Attitudes of Student-Athletes Playing in the Universities Volleyball 2nd League in Turkey towards Sports. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*.
- Atkinson, L. R., Atkinson, C.R., Smith, E.E., Bem, J.D., & Hoeksema-Nolen, S. (1999). *Psikolojiye Giriş*, (Y. Alogan, Çev.). Arkadaş Yayınları, Ankara, 265.
- Aydın, R., & Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 257-294.
- Aydoğan, M. (2019). *Koruma ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Spora Yönelik Tutumlarının Özgüven ve Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 559408)
- Balcı, E. (1991). *Öğretmenlerin rolleri*, Eğitim Sosyolojisi, Ankara.
- Başer E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. 3. Basım, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Başer, S. A. (2009). *Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Dersle Karşı Olan Tutumlarına Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 319942)

- Batmaz, V., Isin, G., & Tolon, B. (1985). *Ben ve Toplum*. Teori Yayınları, Ankara, s. 260.
- Bilgin, İ., & Bahar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin öğretme ve öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 19-38.
- Chung, M., & Phillips, D. (2002). The Relationship Between Attitude Toward Physical Education and Leisure-Time Exercise in High School Students. *The Physical Educator*.
- Çelik, A., & Şahin, M. (2013). *Spor ve Çocuk Gelişimi*. International Journal of Social Science.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 208.
- Çepikkurt, F., & Çoşkun, F. (2010). Üniversiteli Dansçıların Sosyal Fizik Kaygı ve Beden İmgesinden Hoşnut Olma Düzeyleri. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*.
- Çetin, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması* (Kırşehir İli Örneği), s. 9-13.
- Çetin, Ş. (2003). *Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz (Genel) Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Çiçek, E. D. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Spora Katılım ve Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* (Adana İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 569103)
- Çiriş, V., & Başkonuş, T. (2020). Examining the Attitudes of Classroom Teachers Towards Sports: Example of Kırşehir Province. *Published by Canadian Center of Science and Education*.
- Çoban, Ü. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik tutumlarının Benlik Saygısı, Yaşam Kalitesi, Öz Yeterlilik ve Akademik Başarı Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 567415)
- Demir, K. (2020). *Bireylerin Spora Yönelik Tutumları ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Akademik Personeli Üzerine Bir Uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 627035)
- Demirhan, G., & Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II *Spor Bilimleri Dergisi*, s. 10.
- Demirhan, G., Çoşkun, H., & Altay, F. (2002). Beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, s. 35-41.
- Erdoğan, İ. (1999). *İşletme yönetiminde örgütsel davranış*. Dönence Yayınları, İstanbul.
- Erim, V., Doğan, İ., & Ceyhun, S. (2019). Karabük İlindeki Yatılı Okulda Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi ve Spora İlişkin Tutumları. *International Balkan University Turkish Studies*.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Spor*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention, and behavior, MA: Addison-Wesley, Reading, 233-240.
- Gao. (2012). Physical Education and sports program. Erişim Tarihi 10 Agustos 2018. Erişim adresi, <https://www.gao.gov/assets/590/588944.pdf>, US.
- Gökdağ, M. (2018). *Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılmalarına Dair Görüşlerinin Araştırılması* (Bartın Örneği) (Yüksek

- Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 503245)
- Göktaş, N. (2019). *Spor Lisesi Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları ile Spora Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 609516)
- Grossing, S. (1991). *Beden Spor Hareket. 1. Eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor sempozyumu (19-21 Aralık, İzmir) Bildiri Kitabı. Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı*, Ankara, s. 47-54.
- Güçlü, N. (2000). *Öğretmen Davranışları*. Millî Eğitim Yayınları, Ankara.
- Gülay, H. E. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmenleri'nin İş Doyum Düzeylerinin Araştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güllü, M., Şarvan Cengiz Ş., Öztaşyonar, Y., & Kaplan, B. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*.
- Güney, S. (1998). *Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü*. Ocak Yayınları, Ankara, s. 89.
- Güngör, N. B., & Çelik, O. B. (2020). The Effect of Attitude Towards Sport of Sports Science Faculty Students on Mental Well-Being. *International Journal of Eurasian Education and Culture*.
- Günsel, A.M. (2004). *İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gürbüz, S., & Tank, F. (2006). *Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Ankara Üniversitesi Tarafından Sunulan Spor Olanaklarından Yararlanma Düzeyi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.
- Hassmen, P., Koivula, N., & Uutela, A. (2000). Physical exercise and psychological well-being: A population study in finland. *Preventive Medicine*, 17-25.
- Ingledeu, D. K. I., Markland D., & Medley A. (1998). Exercise Motives and Stages of Change. *Journal of Health Psychology*.
- İbrahimli, R. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 561770)
- İnal, A. N. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum, Algı, İletişim*. Elips Kitap, Ankara, s. 20-25.
- Kabak, S. (2019). *Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık ve Tutum Düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 582040)
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayınevi. İstanbul, s. 103.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayın Evi, İstanbul.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 331469)

- Karahüseyinoğlu, M. F. (2019). Investigation of the Attitudes of Academicians towards Sports. *Asian Journal of Education and Training*.
- Karavelioğlu, D. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutumları ile Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılma/Katılmama Nedenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 466513)
- Kaya, Ö. Cicioğlu, H. İ., & Tekkurşun Demir, G. (2018). The Attitude of University Students Towards Sports: Attitude and Metaphoricaş Perception. *European Journal of Physical Education and Sport Science*.
- Kazanoğlu, İ. (2019). *Lise Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Öz Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki ilişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 576291)
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük, S. K. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-yeterlilikleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 94.
- Kılıç, K. (2006). *Harcanabilir gelirin Artmasının Sportif Rekreasyona Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması (İstanbul Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190025)
- Kocaer, G. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum, Serbest Zaman İlgilenim ve Rekreasyon Faaliyetlerine Yönelik Fayda Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Bartın İli Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Koç, Ş. (1991). *Eğitim Sistemi İçinde Beden Eğitim Öğretmeninin Yeri ve İşlevinin Sistem Yaklaşımı ile Açıklanması*. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. 19–21 Aralık: Ankara: Milli Eğitim Basımevi, s. 92.
- Koçak, Ç.V. (2013). The Relationship Between Attitude Towards Sports And Bodily-Kinesthetic Intelligence in University Students of Sport Science. *Physical education of students*.
- Koçak, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: bir ölçek geliştirme çalışması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Kolsallayan, A. (2017). *Egzersiz Katılımcılarının Fiziksel Görünüş Mükemmeliyetçiliği ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Egzersize Katılım Güdüsüne Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 503165)
- Kuleli, H. (2021). *Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine ve Beden Eğitimi ve Spor Derslerine Yönelik Algılarının Metaforik Analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 675937)
- Küçük, V., & Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 131-141.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2000). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2006). *İlköğretim Beden Eğitimi Dersi (1–8. Sınıf) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- MEB (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.

- Namlı, S. (2020). The Relationship between Attitudes towards Digital Gaming and Sports. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*.
- Nebioglu, D. (2006). *Beden eğitimi dersi genel esasları ve planlaması denetimi*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nicholson, M. (2011). Introduction Participation In Sport. *International Policy Perspective*. Routledge. New York.
- Oktaş, A. (2019). *Lise Öğrencilerinde Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ile Akademik Öz Yeterlilik İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 600962)
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 165.
- Orkunoglu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*. Btgm, T.V.F Yayını, Ankara.
- Özbaydar, S. (1999). *İnsan davranışının sınırları ve spor psikolojisi*. Altın Kitaplar Yayınevi, Ankara.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırhan Yayınevi, s. 77.
- Pepe, K., Oflaz Hergül, E., & Koç, İ. (2006). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Boş Zaman Anlayış ve Alışkanlıklarının Araştırılması*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.
- Philipp, T. (2017). *Bewegungsentwicklung und -förderung im Kindesalter- im Speziellen in Kinderbildungs- und -betreuungseinrichtungen*. <https://www.eltern-bildung.at/expertinnenstimmen/bewegungsentwicklung-und-foerderung-im-kindesalter>.
- Polat, Y. (2020). *Fırat Üniversitesindeki Kadın Akademisyenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Araştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 616219)
- Semerci N., & Semerci Ç. (2004). Türkiye'de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 137-146.
- Singh, R. K. C., & Devi, K.S. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*.
- Solmaz, B., & Aydın, B. O. (2012). Popüler Kültür ve Spor Merkezlerine Yönelik Bir Araştırma *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, s. 68-81.
- Strand, S., & Scantling, E. (1994). An analysis of secondary student preferences toward physical education. *Physical Educator*.
- Subramaniam, P. R., & Silverman, S. (2007). Middle school students' attitudes toward physical education. *Teaching and Teacher Education*.
- Sullivan, J. O. (2014). Changing the game. The parent's guide to raising happy, high performance athletes and giving your sports back to our kids. E -book. New- york published. New York City
- Şahin, M., Yetim, A. Z., & Çelik, A. (2012). Psikolojik sağlamlığın gelişiminde koruyucu bir faktör olarak spor ve fiziksel aktivite. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 373-380.
- Tamer, K. (1998). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Tamer K., & Pulur A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada yayınları.

- Taştan, Z. (2020). *Sporda Güdülenme, Öz Yeterlilik ve Spora Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin Modellenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 641873)
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Tel, M., & Köksalan, B. (2008). Öğretim üyelerinin spor etkinliklerinin sosyolojik olarak incelenmesi (Doğu Anadolu örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Temel, A. S. (2019). *Yöneticilik Kademesinde Görev Yapmakta Olan Çalışanların Düşünme Stilleri ile Spora Yönelik tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 543839)
- Türkmen, M., Abdurrahimoğlu, Y., Varol, S., & Gökdağ, M. (2016). İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği) *International Journal of Contemporary Educational Studies*.
- Ünal, M. (2017). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Öğretme Stillerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 933.
- Üresin, B. (2012). *Beden Eğitimi Derslerinde Uygulanan Bireysel Rekabetçi ve İşbirlikçi Hedef Yönelimlerinin İlköğretim 2 Kademesinde Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Varol, R. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi* (Bartın Üniversitesi Örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 470979)
- Yaka, A. (1991). *Eğitimde "Bütünlük" Kavramı Açısından Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Önemi.1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*. 19–21 Aralık. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Yanık, M., & Çamlıyer, H. (2013). Ortaöğretimde beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, s. 691-705.
- Yavaş, M., & İlhan, A. (1996). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Melisa Matbaacılık, İstanbul.
- Yetim, A. A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, s. 215,217.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 63-72.
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi*.

Ekler

Ek 1. SPORA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın Öğretmenler,

İki ayrı anket formundan oluşan araştırmamızın sağlıklı sonuçlar verebilmesi için lütfen dikkatlice okuyunuz. Kullanılan ifadeler hakkındaki tutumlarınızı ve görüşlerinizi, her ifadenin karşısında yer alan ve anketlerin en üst sütunda belirtilen uygunluk durumunuzu bildiren kutucuğa işaretleyiniz. Araştırmanın amacına ulaşması, anket sorularını içtenlikle ve eksiksiz cevaplamanıza bağlıdır. Verdiğiniz cevaplar saklı tutularak akademik çalışmalar dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Anket formuna kimliğinizi belirtecek herhangi bir isim ya da numara yazmayınız. Anketimize zaman ayırarak, verdiğiniz içten cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Abdullah DUMAN

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1-Yaşınız: () 30 yaş ve altı () 31-35 yaş () 36-40 yaş () 41-45 yaş () 46-50 yaş () 51 yaş ve üstü

2-Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

3-Medeni Durumunuz: () Evli () Bekar

4-Görev Süreniz: () 5 yıl ve altı () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21-25 yıl () 26 yıl ve üstü

5-Görev Yaptığınız Okul Tipi: () Anaokulu () İlkokul () Ortaokul () Lise

6-Okulunuzun Bulunduğu Yer: () Köy () Merkez

7-Branşınız: () Matematik () Türkçe () Sosyal Bilimler () Fen Bilimleri () Sınıf

() Din Kültürü () Okul Öncesi () Yabancı Dil () Beden Eğitimi ve Spor () Müzik

() Görsel Sanatlar () Rehberlik () Özel Eğitim () Bilişim Teknolojileri () Diğer

8- Spor Yapıyor Musunuz: () Evet () Hayır

9- Aktif olarak Spor Yaptım/Yapıyorum: () Evet () Hayır

SPORA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcı,

Spora yönelik tutum ölçeği bireyin, spor ile olan ilişkisini, spora ne kadar önem verdiğini ve sporun hayatındaki yerini öğrenebilmek amacı için hazırlanmıştır. Ankette kullanılan ifadeler hakkındaki tutumlarınızı, her ifadenin karşısında yer alan ve en üst sütunda belirtilen uygunluk durumunuzu bildiren kutucuğa işaretleyiniz. Verdiğiniz cevaplar saklı tutularak akademik çalışmalar dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Anketimize zaman ayırarak, verdiğiniz samimi cevaplar için şimdiden teşekkür ederim. Sporla kalın...

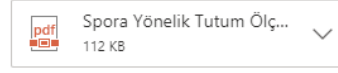
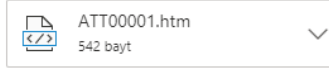
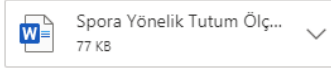
1	2	3	4	5				
Asla Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum				
1.Evim okula/işyerine çok uzak değil ise yürüyüşü/bisikleti tercih ederim.				1	2	3	4	5
2.Sporu manevi olduğu kadar maddi kazanç için de yaparım.				1	2	3	4	5
3.Spor yapmadığım günler kendimi ruhen eksik hissederim.				1	2	3	4	5
4.Sporun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik faydaları olduğuna inanırım.				1	2	3	4	5
5.Spor faaliyetlerine zorlama olmadan gönülden katılırım.				1	2	3	4	5
6.Okul takımlarında her zaman yer almak ister(d)im.				1	2	3	4	5
7.Spordaki başarımın en az derslerdeki başarım kadar olmasını isterim.				1	2	3	4	5
8.Spor ağırlıklı yayın yapan televizyon kanallarını tercih ederim.				1	2	3	4	5
9.Sadece tek bir branşa değil birden çok spor branşına ilgi duyarım.				1	2	3	4	5
10.Haftada en az bir gün fiziksel aktivite (spor) yaparım.				1	2	3	4	5
11.Yaz aylarında günlerimi spor yaparak geçiririm.				1	2	3	4	5
12.Diğer arkadaşlarımı da spor yapmaya teşvik ederim.				1	2	3	4	5
13.Sportif başarının getirdiği sosyal statü beni gururlandırır.				1	2	3	4	5
14.Büyük spor organizasyonlarını (olimpiyat, vb.) keyifle takip ederim.				1	2	3	4	5

15.Spor yapmak için ille de yanımda birinin olması gerekmez.	1	2	3	4	5
16.Yaptığım sporu elit (milli) sporcu olarak yapmayı hep hayal etmişimdir.	1	2	3	4	5
17.Spor faaliyetlerine, uzman kişiler yönetmese de katılımcı olurum.	1	2	3	4	5
18.Sporu hayattan zevk alma amacı olarak görürüm.	1	2	3	4	5
19.Sporun zararlı alışkanlıklardan uzak durmamda etkisi vardır.	1	2	3	4	5
20.Branşımın en iyi sporcularını kendime rol model alırım.	1	2	3	4	5
21.Evden dışarı çıkamadığım zamanlarda ev şartlarında aktivite yaparım.	1	2	3	4	5
22.Boş zamanlarımı spor ile değerlendiririm.	1	2	3	4	5
23.Katılımcı ol(a)madığım spor dallarını da izlemekten keyif alırım.	1	2	3	4	5
24.Spor ortamında kişiliğimin daha da gelişeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
25.En sağlam dostlukların spor ortamında doğduğuna inanırım.	1	2	3	4	5

Ek 2. ANKET KULLANIMINA DAİR İZİN YAZISI

Halil Evren ŞENTÜRK <hesenturk@mu.edu.tr>
24.11.2020 Sal 19:44
Kime: Siz

4 ekin (190 KB) tümünü göster Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Sevgili Abdullah, merhaba!

Çalışmada kullanmak istediğin ölçeği kaynak göstererek kullanabilirsin. Akademik hayatında başarılar dilerim...

iPhone'umdan gönderildi

Ek 3. ETİK KURUL İZİN YAZISI

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU KARARI

Karar Sayısı : 2021/56

Karar Tarihi : 12/03/2021
Oturum Sayısı : 05

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 08.03.2021 tarihli ve E-93265200-302.08.01-8793 sayılı yazısına istinaden, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencilerinden Abdullah DUMAN 'ın "Bayburt İlinde Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışması üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, toplantıya katılan kurul üyelerince araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mutlu TURKMEN
Kurul Başkanı

Ek 4. ANKETİ UYGULAMAK İÇİN İZİN YAZISI

	T.C. BAYBURT VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü	24.03.2021
Sayı : E-13616634-605.01-22969759		
Konu : Abdullah DUMAN'ın Araştırma/Uygulama İzin Talebi		
MÜDÜRLÜK MAKAMINA		
İlgi : Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü'nün 22.03.2021 Tarihli ve E-93265200-302.08.01-10681 Sayılı yazısı		
Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü ilgi yazısında "Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Tezli Yüksek Lisans Programı 192223015 numaralı öğrencisi Abdullah DUMAN Mart (2021-Haziran 2021 ayları içerisinde) "Bayburt İlinde Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması yapmak istemektedir" denilmektedir. İlgili ayse.meb.gov.tr adresinden başvurusunu yapmış olup, araştırmanın, Covid-19 tedbirlerine riayet edilerek, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa ve yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimi okul/kurum idaresinde olmak üzere, gönüllülük esasına göre okul müdürlüğü'nün sorumluluğunda ders dışında ve dersleri aksatmamak kaydıyla (başvuruda belirtilen tarihler arasında) yapılması müdürlüğümüzce uygun bulunmaktadır. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.		
		Dursun YEŞİL Şube Müdürü
Ek:İlgi Yazı ve Ekleri		
OLUR Cengiz KARAKAŞOĞLU Vali a. İl Millî Eğitim Müdürü		
Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.		
Adres : Genç Osman Mahallesi Turgut Ozal Bulvarı No:111 Kat:1 69000 Bayburt	Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys	Bilgi için: Muhammet AKBAŞ
Telefon No : 0 (458) 280 69 56	Unvan Şef	Faks 4582806969
E-Posta : ortaogretim69@meb.gov.tr	İnternet Adresi : bayburimcm@meb.gov.tr	
Kep Adresi : mshb@hsd1.kep.tr		
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden f963-9724-3300-ac0f-633d kodu ile teyit edilebilir.		

Özgeçmiş

..... İlkokul ve Ortaokul eğitimini İstanbul Ümraniye İlçesi İnanç Türkeş İlköğretim Okulu ve Ortaokulunda tamamladı. Çankırı Ilgaz ilçesi Şehit Nizamettin Yaman Anadolu Lisesinden 2013 yılında mezun oldu. Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden 2017 yılında mezun oldu. 2018 – 2019 eğitim – öğretim yılında Bayburt Merkez’de Şehitler İmam Hatip Ortaokulunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği görevini yapmaya başladı. Aynı zamanda 2019 – 2020 eğitim – öğretim yılı itibariyle Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında lisansüstü eğitimi almakta.

